

50 anys

La Femosa

Març-abril de 2019
Número 299

P.V.P. 3€

Revista d'opinió i informació local. Artesa de Lleida

PRESENTACIÓ DEL LLIBRE SOBRE EL FONS MUSICAL DE MOSSÈN ISIDORO IGLESIAS

DIADA DE SANT JORDI

**ESPECIAL: ENTREVISTA ALS CAPS DE LES CANDIDATURES
D'ARTESA A LES ELECCIONS MUNICIPALS**

EL REPORTATGE

La Redacció

Us presentem les 2 úniques fotografies que es conserven de quan el local de la nostra associació va estar a l'antic bar de cal Tomàs. Un local autogestionari. Unes fotografies entranyables que a més d'un ens evocuen grans records.

Edita:

Agrupació Cultural la Femosa
Carrer dels Gallart, 7
25150 Artesa de Lleida (Segrià)
Telèfon: 973 167809
E-mail:
lafemosaartesadelleida@gmail.com

Direcció i coordinació

Josep Gallart Fernández
Lluís Gil Fontanet

Col·laboradors

Albert Batiste Bonet
Miquel Carrera Castellví
Josep Maria Esteve Muñoz
Felip Gallart Fernández
Josep Gallart Fernández
Roger Gil Barberà
Lluís Gil Fontanet
Oriol Liarte Torrelles
Miquel A. Navarro Solé
Ramon Serra Batlle
Eulàlia Solà Miró

Fotografies

Arxiu Fotogràfic de La Femosa
Josep Mª Esteve Muñoz
Joel Esteve Rojas
IM. A. Florensa Bertran
Josep Gallart Fernández

Correcció textos

Eulàlia Solà Miró

Impressió

Impremta Payà, Lleida

La Femosa 2ª època
Número 299,
Març-abril de 2019
DL L 264-1981
ISSN: 2339-7365
P.V.P. 3 euros

Els articles que apareixen a les pàgines de **La Femosa** reflecteixen únicament l'opinió de llurs signants.

SUMARI

El reportatge.....	2
Pòrtic.....	4
Actualitat artesenca	5
Cròniques del CF Artesa de Lleida.....	11
Actes de l'Agrupació Cultural La Femosa	12
El Griu a Barcelona	14
El cercle de la vida	15
<i>Domus domini</i> . Miradors	16
Les fuetades del poder	17
Porxo fresc de mon ànima.....	17
Especial eleccions municipals	18
Candidatura d'ERC-AM	19
Candidatura de JxCAT-JUNTS).....	22
Informe del funcionament de la recollida porta a porta... 25	
Contes sobre animals de companyia	27
El cultiu tradicional de l'alfals a Artesa de Lleida.....	31
Cròniques del CF Artesa de Lleida	33
Entreteniments.....	36
Ho hem llegit a... ..	38
Telèfons i horaris d'interès	39
Solucions als passatemp.....	39
Incògnita.....	39
Fe d'errates.....	39
Imatges d'actualitat	40

Amb el suport de:

Ajuntament
d'Artesa de Lleida

Generalitat de Catalunya
Departament de la Presidència

Diputació de Lleida

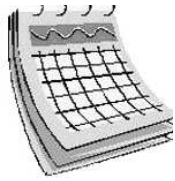

PORTIC

Al pòrtic de la revista 294, corresponent al maig-juny de 2018, celebràvem que una imatge de l'extrem nord de la nostra Vileta hagués estat escollida com a portada del llibre *Racones de Lleida. Recull d'imatges del concurs "Lo meu poble"* de Jordi Guardiola. Un llibre que recollia diferents indrets del nostre territori ponentí, perquè tenien una bellesa singular. Al mateix pòrtic fèiem al·lusió a la campanya que entre els anys 1973 i 1976 vam emprendre des de la nostra entitat per tal de salvar el *Perxi de la Vileta*, segurament el racó més bonic i entranyable d'Artesa i fèiem una crida per tal de recuperar aquest racó amb la seva reconstrucció completa. Ens semblava que el Museu de la Joguina podia ser una ocasió immillorable per salvar definitivament el *Perxi*, o si més no aixecar un edifici respectuós amb l'entorn. Lamentablement no ha estat així i pel que hem vist fins ara la nova construcció suposarà la desaparició del *Perxi* i la introducció d'un edifici totalment desvinculat del seu entorn. No ens ha d'estranyar. Ja havíem vist que l'arranjament de la carretera d'Aspa va suposar l'escapçament de la Basa del Pla i la destrucció del Pont de Pedra del Canal Vell, davant la indiferència gairebé absoluta de l'ajuntament, de les entitats i en general dels artesencs i artesenesques. Ara creiem que el fet és encara més greu. Sobre la Bassa del Pla i el Pont de Pedra encara podríem aduir que van ser obres fetes per la Diputació de Lleida. Pel que fa al *Perxi* no tenim excusa. És una obra promoguda pel mateix ajuntament. Què hauria passat si un particular hagués fet una obra totalment deslligada del seu entorn i que per aixecar-la s'hagués hagut de perdre una arcada d'un edifici singular? En el seu moment es van desmuntar i numerar totes les pedres del *Perxi* amb l'esperança que un dia es tornaria aixecar. Han passat 43 anys de la campanya per salvar la Vileta i no hem estat capaços de salvar res, al contrari ara l'ajuntament aixeca un edifici que pot suposar la pèrdua irreparable d'un dels llocs més emblemàtics de la Vileta i d'Artesa. Amb 43 anys el poble s'ha fet més gran, sí, és més net i endreçat, més modern, és clar. Pel camí, però, hem deixat perdre racons que ens feien singulars, diferents, que feien del nostre poble un lloc especial i únic. I el carrer més antic i de més valor patrimonial, el més entranyable i singular de tots, la Vileta, no l'hem sabut apreciar i actualment és ja un carrer en total declivi, condemnat a la desaparició.

Fa més de cent anys Santiago Rusiñol va fer un escrit sobre la desaparició del teatre català on treia una trista conclusió que sembla que es podria aplicar perfectament al nostre cas. "*Podem dir que no tenim teatre perquè no en necessitem, i quan no es necessita una cosa, no se'n té, i si se'n té, no se n'ha de tenir; però també podem dir que fem mal fet d'alabar-nos d'una cultura que no tenim ni ganes de tenir*". On hi diu teatre posem-hi Pont del Canal, Bassa del Pla, *Perxi* o patrimoni local, tant és. No tenim *perxi* perquè no el necessitem, no el volem, o el que és pitjor, potser perquè encara som lluny d'una sensibilitat que sàpiga valorar, defensar i mantenir allò que és més pròpiament nostre, una cultura que sàpiga combinar el modern i l'antic, el nou i el vell, que sàpiga abraçar l'actualitat i la tradició. *M'exalta el nou i m'enamora el vell* que deia el poeta J.V. Foix. Plorem per Notre-Dame, sí, però també ho fem per la Bassa del Pla, pel Pont de Pedra del Canal Vell i per la Vileta i el seu *Perxi*.

ACTUALITAT

Josep Ma Esteve

ARTESENCA

Fotos: J. Ma Esteve, M. À. Florensa i Josep Gallart

SORTIDA DE RAQUETES DELS SUPERBÉ

Aprofitant el que en aquell moment es pensava que serien els darrers dies de neu de la temporada, l'Associació Esportiva Superbé, va organitzar, el diumenge 3 de març, una sortida oberta a tot el

oberta a tot el poble, a l'estació d'esquí de fons de Tuixent-La Vansa, on tots i totes les que van anar-hi, van gaudir de l'esquí de fons i d'una sortida de raquetes pels camins que recorren per la muntanya de l'Arp, i de les meravelloses vistes que té el massís del Port del Comte.

CARNESTOLTES

El dissabte 9 de març, organitzada per l'Ajuntament d'Artesa de Lleida, es va celebrar la Festa de Carnestoltes. Com en les darreres edicions, tots els i les participants es van començar a reunir a la plaça Albíziea a partir de 2/4 de 6 de la tarda. Per amenitzar l'espera, es va repartir coca i xocolata per, passats 2/4 de 7 de la tarda, iniciar la rua pels carrers del poble. Al voltant de les 8 del vespre, la comitiva va arribar

a la sala del Teatre Municipal on es va llegir el manifest del Rei Carnestoltes i a continuació, *vam poder ballar amb el New York*.

A les 9 del vespre es van entregar els premis als diferents guanyadors en totes les categories, així com als participants i als guanyadors del concurs de cartells *del Carnaval 2019*.

En acabar, va continuar el ball fins prop de la mitja nit, moment que van prendre el relleu musical DJ'S Verdés, Cerve, Dudins I Gnix i Aleix Fontàs.

ALGUNS DELS GRUPS PARTICIPANTS

LLIGA CATALANA D'AEROMODELISME

El cap de setmana del 16 i 17 de març, fou un cap de setmana intens pels aficionats a l'aeromodelisme, i per tots i totes els que van voler pujar una estona al secà, a gaudir de la 2a prova de la Lliga Catalana F5j, de velers de 3 m, organitzada pel Club d'Aeromodelisme del Segrià, que es va dur a terme durant el dissabte dia 16. A l'endemà diumenge, l'activitat va continuar amb una trobada d'avions que va durar tot el dia.

PODA ARBRES CANAL

A finals del mes de març, després de molt temps de no fer-ho, es van podar els arbres del Canal d'Urgell, iniciativa que des d'aquestes pàgines ens en congratulem.

També durant el mes d'abril, fou notícia publicada a la premsa escrita, l'anunci fet per la Comunitat de Regants del Canal d'Urgell, d'un projecte per modernitzar la zona regable que implica l'adequació d'uns 325 km com via verda paral·lela al canal principal, al canal auxiliar i a les quatre sèquies principals, la recuperació de la gestió dels 18 salts d'aigua que hi ha al llarg del canal, i la recuperació d'una seixantena d'antigues

casetes de vigilants. Es preveu que el projecte estigui acabat per mitjans del mes de juny.

OBRES AL MUSEU DE LA JOGUINA

Durant aquests darrers dos mesos, s'han acabat les obres de la primera fase de construcció del que l'equip de govern de l'Ajuntament d'Artesa de Lleida, té la intenció que esdevingui el Museu de les joguines del poble, acollint la col·lecció de joguines del Baratillo.

Les obres, que consistien en la construcció de l'estructura de l'edifici, s'han acabat molt més tard del previst, així com sense tancaments.

NETEJA DELS DIPÒSITS

Després de quatre anys, durant la primera quinzena del mes d'abril, es va procedir a la neteja dels dipòsits d'aigua municipals. Això va comportar que durant aquestes dues setmanes, l'aigua que va arribar a les nostres cases no estava clorada ni depurada, a més que l'aigua arribava a alguns punts del poble amb poca pressió.

AUDICIONS A L'ESCOLA DE MÚSICA

Per finalitzar el segon trimestre de l'Escola de Municipal de Música d'Artesa de Lleida, va realitzar les audicions corresponents al segon trimestre, i com sempre, obertes a tota la comunitat educativa del poble. Durant tota la setmana del 8 al 12 d'abril, els diferents nivells educatius van ensenyar el nivell assolit durant els darrers mesos. També, els alumnes de cadascun dels instruments, així com les agrupacions i combos, van realitzar les corresponents audicions.

ESTADES DE SETMANA SANTA

L'empresa *Dakiro!*, que actualment gestiona l'ús de la pista de pàdel, va organitzar durant aquesta Setmana Santa, unes estades esportives per a tots els nens i nenes d'Artesa, per tal que aquests dies de festa de l'escola no es fessin tant llargs.

TEATRE DE XARXA

L'activitat teatral a la Sala del Teatre Municipal ha continuat durant els mesos de març i abril. Així, el diumenge 25 de març, dintre del **cicle de teatre de Xarxa**, els més petits van poder gaudir de la representació de l'obra *Les Supertietes*, a càrrec de les actrius Queral Casasayas, Magda Puig i Bàrbara Roig.

Pels més grans, el diumenge 7 d'abril, a 2/4 de 8 de la tarda, es va representar l'obra *Anyada del 85*, una producció d'El Celler d'espectacles.

FESTES DE PASQUA

Com que la data de la Setmana Santa es fixa segons les fases lunars, enguany, la Setmana Santa va escaure bastant tard, a mitjans del mes d'abril. L'activitat litúrgica duta a terme durant aquests dies tan assenyalats, per part de la Unitat Pastoral d'Artesa de Lleida i Puigverd de Lleida, fou la següent:

14 d'abril, Diumenge de Rams amb la benedicció dels Rams a les 12 del matí i la posterior celebració,

Diumenge de Rams.

a 2/4 d'1 del migdia, de la Santa Missa. 18 d'abril, Dijous Sant, celebració de l'Eucaristia a les 7 del vespre i de l'Hora santa a 2/4 de 10 de la nit.

19 d'abril, Divendres Sant, Via Crucis fins a l'ermita a les 2/4 10 del matí, celebració de la Passió del Senyor i en acabar, Processó del Sant Enterrament. 20 d'abril, Dissabte de Glòria, Santa vigília Pasqual, a les 11 de la nit. Actes que es van celebrar a Puigverd de Lleida.

21 d'abril. Diumenge de Resurrecció, amb la celebració de la Santa Missa de la Gloriosa Resurrecció del Senyor, les 11 del migdia. Però a part de la part litúrgica habitual d'aquestes dates, també hi ha la part més lúdica del dia de La Mona. Així, el dia 22 d'abril la Llar de Jubilats va organitzar una sortida per celebrar el dia de La Mona a Sant Carles de la Ràpita. La Llar de jubilats, també va organitzar un vermut per després de la Missa de Resurrecció de diumenge de Resurrecció.

Via crucis.

Vermut dels jubilats.

DIADA DE SANT JORDI

La Diada de Sant Jordi d'enguany ha escaigut en dimarts, just després del Dia de La Mona. Encara que les perspectives no eren molt favorables degut a la previsió de pluges, tots els artesencs i artesenes vam poder gaudir de la Diada. Com ve essent costum en els darrers anys, l'Escola *Els Til·lers* ho va celebrar amb una festa oberta a tota la comunitat educativa del nostre poble. Així, el dimarts al matí els nens i nenes de l'escola van poder participar en tallers internivells organitzats entre els mestres i els pares, mares i padrines que es van oferir voluntàries per participar en l'activitat. En els diferents tallers es va poder veure de tot, pintar samarretes, un fotomuntatge amb una rosa de paper i una fotografia de l'alumne o alumna, confeccionar una llibreta, treballar amb escuma de colors, pintar escoltant música, fer unes castanyoles, fer ganxet, marqueteria, jugar a bitlles, fer una escultura de ferro o un mural a la paret de l'hort. També hi va haver un *photocall* amb Sant Jordi i la Princesa, el drac i un castell medieval.

Photocall de l'escola.

Per la tarda, l'escola va organitzar uns Jocs Florals on cada nen i nena va escriure un poema o un text

La llegenda de Sant Jordi explicada pels nens i nenes d'infantil (P3, P4 i P5).

narratiu que va ser recitat o llegit per l'alumnat en diferents espais de l'escola, on també hi van poder accedir els pares i mares que hi van poder assistir. Dintre del programari d'emprenedoria dels alumnes de 6e, aquests van vendre durant tot el dia roses a tots aquells que en necessitaven.

Jocs Florals de l'escola.

Venda de flors a l'escola.

Però la part principal de la Diada, com no podia ser altra, es va celebrar pels carrers del nostre poble. Allí, les Associacions de mares i pares d'alumnes de l'escola *Els Til·lers* i de la Llar d'Infants Rialles, conjuntament amb l'Agrupació Cultural La Femosa, van instal·lar de les 8 del matí a les 7 de la tarda, per tal de commemorar la Diada com cal, la parada de llibres i roses a la plaça Europa per tal que ningú es quedés sense rosa o llibre. A partir de quarts de 5 de la tarda, a part de la parada de

roses i llibres, hi va haver coca i xocolata per a tots els nens i nenes, i es van organitzar una sèrie de jocs i cucanyes a càrrec d'Artesa Gym.

Parada de llibres i roses.

Jocs per la mainada.

Coca i xocolata per berenar.

CINEMA MARÇ-ABRIL

Dia	Pel·lícula
3 de març	El rascacielos
10 de març	Mamma mia, una y otra vez
17 de març	Les distàncies
31 de març	El Cascanueces y los cuatro reinos
7 d'abril	Smallfoot
21 d'abril	Mi amor perdido
28 d'abril	Robin Hood

SOBRE PORXOS

Si els capellans han fet les esglésies i els senyors les grans cases, els porxos són cosa del poble. Perquè són tant del poble, coincidiren els nostres ossos amb els de les pedres corbades...

Els porxos us evoquen les formes rústiques: una gerra d'oli, la volta d'un celler, la campana d'una xemeneia, la tenda d'un carro. Tenen les formes del trogloditisme perenne, semblen un eructe de la pedra, un singlot de la terra, una mucositat mineral enorme i delicada."

Pla, J. Girona, un llibre de records

ACTES DE L'AGRUPACIÓ CULTURAL LA FEMOSA

Josep Ma Esteve

Seguint amb les activitats que regularment organitzem, el divendres 22 de febrer, a 2/4 de 9 del vespre, al primer pis de la Llar de Jubilats, la Plataforma Canal Viu van oferir una xerrada sobre la defensa de les arbredes del Canal d'Urgell i el seu entorn. La conferència fou a càrrec de Josep Maria Falip i d'en Pere Olivart.

Conferència dels membres de Canal Viu.

També un divendres dia 22 però de març, i també a 2/4 de 9 del vespre, al primer pis de la Llar de Jubilats, es va celebrar un recital poètic a càrrec de M. Assumpció Cornadó i Mateu Esquerda per portava per títol *El llarg camí de tornada*.

Recital poètic de M.A. Cornadó i M. Esquerda.

Recital poètic de M.A. Cornadó i M. Esquerda.

El dissabte 13 d'abril, a les 8 del vespre, va tenir lloc la presentació del llibre *El fons musical de mossèn Isidoro Iglesias i les cançons de la Maria del Peix*, editat per l'Agrupació Cultural La Femosa i coordinat per en Jordi Cebolla i Mor. En l'acte hi van participar els coautors del llibre Montserrat Canela i Grau, musicòloga, en Josep Gallart i Fernández, historiador, Elena Tugues i Cases, lingüista, i en Xavier Orriols i Cendra, folklorista i autor del pròleg. L'acte fou amenitzat pel grup *Krregades de Romanços* i pel grup de *Nens i nenes de l'escola Els Til·lers*, que van cantar cançons del fons. Aquell dissabte mateix, però a les 5 de la tarda, els mateixos autors del

Presentació del llibre a Albatàrrec.

Actuació de *Krregades de Romanços* a Albatàrrec.

llibre i l'autor del pròleg, el van presentar a Albatàrrec, al segon pis de l'Ajuntament. En acabar l'acte, també hi va actuar el grup *Krregades de romanços*.

Interpretació de *Krregades de Romanços*.

Interpretació dels nens i nenes de l'escola.

Interpretació dels nens i nenes de l'escola.

Manifestació a Madrid: L'autodeterminació no és delicta!

Sota aquest lema l'Assemblea nacional de Catalunya (ANC), Òmnium Cultural i diversos partits sobiranistes van convocar una gran manifestació a Madrid el dia 16 de març de 2019, per denunciar de nou els judicis que s'estan fent contra els presos polítics catalans i els dirigents d'ANC i Òmnium.

El recorregut de la mateixa va estar des d'Atotxa fins a la Cibeles i va servir per criticar la decadència de l'Estat espanyol.

La gran quantitat de manifestants, entre ells, un autocar organitzat per l'Agrupació Cultural La Femosa, va fer que fos una concentració, ja que era gairebé impossible poder avançar.

EL GRIU A BARCELONA

La Junta del Griu

El 6 d'abril iniciem la temporada 2019 amb ganades de foc i festa i ni més ni menys que a la capital, Barcelona. Concretament al districte de Sant Martí on més de 50 bèsties ens hi apleguem per celebrar la trobada Bestiari organitzada per l'Agrupació del Bestiari Festiu i Popular de Catalunya. Figures del bestiari català vingudes d'arreu dels

Països Catalans amb l'objectiu d'encendre la posta de sol de Barcelona i il·luminar els seus carrers de nit.

Al matí les bèsties amfitriones ja guardaven el lloc, a la tarda arribàvem els convidats., nosaltres amb el Griu. Dues files a banda i banda omplien el carrer al costat del Parc de Sant Martí. La veritat és que feia impressió veure la quantitat de bèsties que tenim i les diferents formes i tipus. Som un món ben divers, però a l'hora ben unit. A les set començava la desfilada de figures una darrera l'altra, sense foc, només amb el so de la percussió de *Kumbeva* i les mirades dels curiosos.

percussió de *Kumbeva* i les mirades dels curiosos.

Grup de percussió *Kumbeva* i el Griu al fons.

Ens dirigíem tots a una recta infernal, allí, una seguint a l'altra les bèsties van cremar sense parar. Encesa rere encesa des de l'estrena del carrer fins al seu punt i final.

Ben escalfats a la recta era ara hora d'enlairar cap a la Plaça de la Gàbia on vàrem fer l'encesa i ball de lluïment que posava fi a una trobada infernal a la ciutat comtal.

Sopats, amb olor a pólvora i cansats direcció a casa anem diables, bèstia i carro. Fins una altra Barcelona.

L'abril ja crema, que es prepari la resta de l'any.

Salut i foc!!

EL CERCLE DE LA VIDA

Roger Gil Barberà

5.000 anys abans de Crist, al punt més alt de la serralada dels Andes, al Perú, ja es practicava la més antiga de les tradicions.

Els xamans sioux, els líders de la tribu, foren els encarregats de cuidar i transferir aquest llegat de generació en generació fins als nostres dies. Un cop l'any, durant la nit màgica del solstici d'estiu, totes les comunitats aborígens encapçalades cada una pel seu propi metge o bruixot, es reunien al punt més alt del Huascarán, a ni més ni menys que 6.768 metres d'altura per sobre del nivell del mar, per practicar la més sagrada de les veneracions.

El sostre d'aquella elevació natural del terreny oferia als primers ésser humans de la Terra un punt intermig entre allò que és terrenal, el cim, i allò que és diví, el cel.

Tot resseguint el perímetre d'una circumferència, prohoms i seguidors seien en forma de rotllana. L'un al costat de l'altre s'anaven passant una fina barra cilíndrica perforada per dins i que estava construïda a partir d'ossos d'animals, de pocs mil·límetres de diàmetre.

La pipa, d'aproximadament pam i mig de longitud, l'equivalent a 34,25 centímetres, estava formada principalment per dues càmeres. D'una banda, en el flanc més extern, hi havia el forn, la fracció més petita de la vara on tenia lloc la combustió. D'altra

banda, la part principal de l'instrument era la cànula, un cilindre buit per dins conegut més tècnicament pel nom de "tub foradat", que s'emprava per subjectar-la tant amb la mà com amb els llavis. Aquella pipa permetia als indis sud-americans expulsar un fluid gasós compost per una barreja d'aire amb un conjunt de partícules sòlides en suspensió i microscòpiques, de 0,005 a 0,01 micres de diàmetre, que resultava de la combustió incompleta de la matèria inflamable situada al forn,

concretament, a l'altre costat dels llavis. A l'hora d'exhalar el fum, aquells éssers primitius creaven formes geomètriques corbes i tancades de tal manera que tots els seus punts eren equidistants d'un altre imaginari, situat al centre de la figura.

La circumferència de fumare-la que en sorgia, tancada sobre si mateixa, representava ni més ni menys que la totalitat de la vida. L'inici i el final. Una metàfora perfecta sobre el pas dels homes pel planeta blau, des de l'inici, la creació, fins al final, la desaparició i fusió en el medi, passant per l'expansió en el temps.

Era allà, al cim del Huascarán, les nits del 20 al 22 de juny de ja fa 7.000 anys, on els indis sioux representaven, mentre aspiraven i treien anelles de fum, la més bàsica de les lliçons: el cicle de la vida. És per això que, inclús avui dia, es considera que les persones incapaces d'expulsar cercols de fumera encara no han entès el procés vital d'un organisme d'ençà que neix fins que mor. En reconeixement d'aquesta ignorància, el pecat d'aquesta gent supèrflua se sol castigar assenyalant-los i fustigant-los amb la frase: "No saps fer la O amb un canut".

DOMUS DOMINI MIRADORS

Miquel Carrera

Dissabte al matí tinc tot un cap de setmana per mi aquí al Vallès. I segurament d'aquí a una estona agafaré el cotxe per tirar cap a Barcelona. No acostumo a agafar el cotxe per anar a la capital, és una empresa angoixant i uso les Rodalies 4 de Renfe. Però avui dissabte, amb l'esperança que molta gent estarà en altres coses, enfilaré la C58 i entraré a Barcelona per l'extrem Nord Est de la serra de Collserola, allà on el riu Besòs ha excavat un pas separant Collserola de la Serra de Marina. I com en cada trajecte, em meravellaré d'una rampa que fito dalt de la carretera, a punt de començar l'avinguda Meridiana. I sempre la mateixa pregunta: què deu ser allò, qui caram ha anat a posar una rampa pel nores, allà en aquells terrenys i barris proletaris? És el mirador d'Aiguablava o mirador de La Casa de l'Aigua de la Trinitat Nova, i resulta que és un d'aquests elements disposats per oferir una mica de qualitat en un entorn de derrota. El mateix passa amb una plataforma que trobo abans, el mirador de l'Estel, penjat sobre la C58 a l'alçada de Ciutat Meridiana, el primer barri barceloní que et trobes venint del Vallès. Dues construccions que sobten, pensant en quin atractiu deu tenir això de mirar cap a una carretera, però a la fi penses que no només guaiten a la carretera, sinó que contempen tota la vall del Besòs que s'obre cap al Nord, i és camí principal cap a Girona i França: carreteres, autopistes, enllaços, vies de tren de tot tipus, camins i, a sota de tot, el curs del riu. Ja he expressat abans que són elements per millorar les possibilitats d'ambdós barris: Trinitat Nova i Ciutat Meridiana. Llegia ara que la darrera ostenta el trist record del barri més pobre de tota la ciutat; així que no és estrany que s'intenti aportar elements que en millorin l'estada, i ara parlem d'aquests dos miradors.

I és que poder mirar, disposar d'un lloc ordenat per gaudir de grans paisatges i horitzons, facilitar-ne la contemplació és feina senzilla, i amb beneficis que tots reconeixem a nivell personal, quan hem contemplat vistes excepcionals, que ens han aportat satisfacció i potser una estranya calma. Parlo dels miradors, és clar.

I he començat amb uns de ben llunyans per nosaltres. Mentre escrivia el bocí anterior, pensava, si algú dels qui ho llegiu, us podeu animar a trepitjar mai els miradors de L'Estel i de la Casa de l'Aigua; qui sap ...

Ara que per miradors llunyans els que algun cop

hem vist anunciats en reportatges a la tele, quan caminen per terres de vidre sobre congostos i engorjats, com el famós *Skywalk* del Grand Canyon, o alguna vertiginosa passera sobre congostos xinesos; si cap de nosaltres mai no trepitjarem el mirador de Ciutat Badia, també podria passar que no trepitgèssim vidre sobre el Yangtse. Dels més propers, recordo amb esglai guaitar sobre un reixat metàl·lic a l'estació superior del Telefèric de Picos de Europa, immobilitzat per l'alçada i aquella sensació de completa inseguretat. Veig, però, que se'm disparen els nivells d'oxitocina i només esmento llocs on passar por i vertigen, així que torno a tocar els peus a terra. Si necessitem una certa alçada i un paisatge monumental, a casa nostra tinc debilitat per parar dalt del Port d'Ager, i contemplar l'espectacle del Montsec. No sé si és un mirador o no, però hi ha un cartell explicatiu, un racó per deixar el cotxe i unes taules, equipament suficient per aturar-se i contemplar aquella meravella que abasta des de les terres d'Aragó fins al Montsec d'Ares i el Segre Mitjà. Si relaciono serralades abruptes i grans paisatges també vull recordar-me de contemplar tota la paret del Montsant des del mirador de La Llena, just quan has travessat la cresta; un discret aparcament, una estructura d'acer i a gaudir d'aquell espectacle!

He llegit també que no fa gaire han inaugurat un mirador darrera la rotunditat de l'església de Les Borges Blanques, que mira cap a la vall de La Femosa; potser només per on mira, sentimentalment hi hauríem d'anar, no? Si no esteu per sentimentalismes i només us atreu la grandesa del paisatge i us agafa amb poques ganes de moure-us, només cal que agafeu una cadira plegable i us arribeu carretera d'Aspa amunt, fins passada l'autopista, allà on eren les costes del Sirera. Busqueu on deixar el cotxe, encareu la vista cap al nord, trieu un bon lloc i a xalar d'un dels espectacles més autèntics a casa nostra: la terra, el cel, la vida.

LES FUETADES DEL PODER

Lluís Gil Fontanet

Estem en un país reivindicatiu que sent en pròpia carn totes les injustícies com la dels presos polítics, em pregunto si Gandhi o Mandela n'eren de presos polítics? Segurament el poder sempre té mecanismes per maquillar la realitat. No fa gaire hem viscut el dia internacional de la dona, ja fa massa, que dona equival també a treballadora. Tot i així, moltes dones continuen buscant el seu lloc en mig d'un món indiferent que mira cap un altra banda per no veure les reivindicacions de l'altre sexe, no sigui cas que un dia li toqui rentar-se els calçotets o els mitjons bruts.

Incomprensiblement les reivindicacions de les dones no són les primeres de la llista, alguna cosa s'ha avançat des que els grecs deien que les dones i els esclaus no podien votar, perquè era dubtós que tinguessin ànima.

A l'Iran actual impera la moda que la dona sigui invisible, sense iniciativa pròpia com un infant, sense criteri, tutoritzada per un ser superior que és l'home.

Fa uns mesos un *hashtag* treia fum en aquell país *#whitewednesday*, impulsat per *Masih Alineja*, convidava les dones del proper orient a fer una simple protesta tapant-se el cap amb un vel blanc pel seu dret a decidir si es volen vestir amb hijab o no, actitud que les podria portar a la presó. La

setmana passada l'activista *Nasrin Sotoudeh* va ser condemnada a 148 fuetades i a 38 anys de presó per la seva lluita per la llibertat de la dona, en aquest cas seria una presa política? Doncs no, és considerada com una persona antisocial que vol socavar els fonaments de la santa república.

Els clàssics ens feien notar que la democràcia és el sistema polític menys dolent, no és perfecte, no pot arribar a satisfer tothom, per això podríem acceptar la incongruència que solament les democràcies podrien tenir presos o preses polítiques. Si un país diu que no té presos polítics no és una democràcia.

L'activista de drets humans *Nasrin Sotoudeh*.

Porxo fresc de mon ànima

Porxo obscur de la nit
Porxo obscur de la nit!
Porxo frefc de mon ànima!
Al porxo de la nit
hi ha el forat
d'una llum molt pàl·lida.

Jaume Agelet i Garriga, *Les platges espirituals*

El "perxi" de la Vileta (anys seixanta del segle XX).

ESPECIAL ELECCIONS MUNICIPALS ENTREVISTES ALS CAPS DE LES CANDIDATURES QUE ES PRESENTEN ALES ELECCIONS MUNICIPALS

El proper diumenge 26 de maig se celebren a tot l'Estat les eleccions municipals. En la convocatòria actual a Artesa de Lleida es presenten dues candidatures, la de **Convergència i Unió** encapçalada per Pere Puiggròs Compte i la **d'Esquerra republicana de Catalunya – ENS MOVEM PER ARTESA**, encapçalada per Delfí Bonet Gallart. Els coordinadors de la revista *La Femosa*, com en eleccions municipals anteriors, hem cregut que és molt interessant entrevistar-los perquè els nostres lectors/res i el votants del poble en general coneguin les seves inquietuds, els seus postulats, l'ideari de les candidatures que representen, el programa municipal que presenten, quines fites esperen aconseguir, què n'esperen d'aquesta contesa electoral, quines accions preveuen dur a terme en els terrenys del Freginal, que actualment, la majoria, ja són propietat de l'ajuntament i quines són les fites principals realitzacions que es plantegen dur a terme els pròxims quatre anys en cas que siguin elegits.

Com en les eleccions municipals anteriors hem preparat un qüestionari per escrit amb 16 preguntes, ja que vam pensar que d'aquesta forma podrien meditar tranquil·lament les respostes, vam parlar amb tots dos sobre l'entrevista i ambdós ens van respondre positivament, per la qual cosa els hi vam lliurar les preguntes per escrit i vam convenir que l'extensió màxima que havia de tenir el text, així com també el termini de lliurament perquè tinguéssim temps d'editar la revista abans de la data de les eleccions. Ens plau presentar-vos a continuació les dues entrevistes, les quals esperem que ens ajudin

als artesencs i artesenques a conèixer millor als candidats que encapçalen les candidatures que es presenten per regir el nostre ajuntament, els programes municipals dels dos grups i el futur que esperen traçar els pròxims quatre anys. Hem col·locat les entrevistes en l'ordre en que ens les han retornat, ja que, d'aquesta forma, ens facilita la tasca de maquetació, ja que el temps de que disposàvem perquè poguéssim tenir la revista impresa abans de les eleccions era molt poc.

En nom de la revista *La Femosa*, els volem agrair els temps que han dedicat a l'entrevista i desitjar-los tant a ells, com a tots els membres de les dues candidatures molta sort pel dia 26 de maig.

CANDIDATURA D'ESQUERRA REPUBLICANA DE CATALUNYA – ENS MOVEM PER ARTESA (ERC-AM)

La Redacció

Nom i cognoms?

Josep Delfí Bonet Gallart

Currículum personal?

Fill de Josep Maria (Cal Pablo) i la Dolors (Cal Perejuanet), vaig néixer el 23 de setembre del 1964, al carrer de la Carretera. La meva infantesa la vaig viure a la Vileta, la meva joventut al carrer Nou i ara visc al carrer de la Noguera. Estic casat amb l'Ana i tinc dos fills, el Pau i el Jordi.

Sóc tècnic electrònic i treballa de pagès.

Us presenteu per primer cop a les eleccions municipals, què us ha motivat a fer aquest pas?

El principal motiu és donar als veïns i veïnes una alternativa en la manera de treballar i gestionar el nostre poble. Volem que tothom participi dels afers comunitaris i ens empenyi a fer una vila millor de la qual tots i totes ens sentim orgullosos i ens hi trobem a gust.

Breument, quin és l'ideari del vostre grup municipal?

Som un grup de persones de totes les edats, pensaments, conviccions, però amb l'objectiu comú de treballar per fer de la nostra vila un lloc millor per viure-hi i transmetre, positivament, el nom d'Artesa de Lleida arreu del nostre país. Som gent que fem poble, ens agrada participar en tots els esdeveniments i actes. Ens pots trobar al cinema, als bars, al futbol, a l'església, a les revetlles, als Carnivals... i formem part de diverses associacions.

Quin model de poble us agradaria aconseguir?

Tot és important, però per nosaltres el factor humà és el que ho és més. Que la convivència torni a ser, com quan la vida es feia al carrer, tothom parlava pels carrers amb harmonia i respecte. No ens tanquem a casa, tenim un poble molt bonic i amb moltes associacions que treballen per fer coses, perquè no es perdin les tradicions i on tots i totes puguem gaudir d'hores d'esbarjo i al mateix temps volem fer poble. Tenim el desig de deixar una vila millor pels nostres fills i filles.

Penseu que des de l'ajuntament cal fomentar la participació ciutadana en els afers municipals?

És primordial que tots els veïns i veïnes participin i es facin seus els afers municipals. Nosaltres només hem de gestionar la voluntat del poble, per això volem recuperar les assemblees generals perquè tothom s'assabenti del que fa l'ajuntament i de com es gasten els diners de tothom i que

tothom pugui venir a donar la seva opinió o a exposar la seva idea en qualsevol afer municipal. Volem que els artesencs i artesenques participin. Hem de fer que casa de la vila, com el seu nom indica, sigui la casa de tots i per a tots. **VOLEM OBRIR CASA DE LA VILA ALS VEÏNS I VEÏNES D'ARTESA.**

Quines són les principals línies d'actuació i treball del programa de la vostra candidatura?
En primer lloc, és necessari saber com estan els comptes municipals i tot el que està començat. Després donarem prioritat al nostre programa en funció de les necessitats del poble. Nosaltres tenim preparades quatre línies de treball:
-Serveis municipals i infraestructures.
-Promoció econòmica i noves tecnologies.
-Educació, benestar social i associacionisme.
-Cultura, esports i joventut.

Quines són les obres que us plantegeu dur a terme en el vostre grup en cas que guanyeu les eleccions?

Això és molt difícil de dir perquè desconeixem l'estat de comptes de l'ajuntament i tampoc sabem tots els ajuts o subvencions de les quals podem disposar. A tall d'exemple, hem de conèixer l'estat real de les piscines, la gespa del camp de futbol està molt malmesa, veure com estan els carrers Germans Pujol i voltants i acabar totes les obres començades.

Què és pot fer des de l'ajuntament per dinamitzar l'agricultura, la indústria i el comerç del nostre poble?

Són el motor del poble i els hem de fer costat amb tot el que puguem, perquè es modernitzin i optimitzin al màxim tots els seus recursos.

Com veieu el fet que es puguin mancomunar serveis amb els pobles veïns per optimitzar recursos?

Perfecte! Pels pobles petits com el nostre hi ha serveis i infraestructures que no es poden amortitzar mai, però si ens fem d'acord amb els pobles veïns, tots en podríem gaudir i s'amortitzaria. Sempre tenint en compte que sigui en bé del poble i amb la conformitat dels veïns i veïnes.

Quines accions teniu previstes per als terrenys de la plaça Freginal?

S'ha d'estudiar bé què fer amb aquest espai, si volem que sigui el cor del poble, en tots els sentits, cal realitzar una consulta participativa per tal d'implicar els habitants, recollir les seves idees i propostes, hem de fer un projecte engrescador de tots i per a tots els artesencs i artesenques.

Cal continuar recolzant i potenciant des de l'Ajuntament i des del consell comarcal el Centre d'acollida d'animals del Segrià ubicat a Alcanó i el Grup Local, que col·labora amb l'Ajuntament, per tal de complir la Llei de Protecció?
La nostra intenció és donar suport a la protectora municipal d'animals abandonats i al centre d'acollida d'animals de companyia del Segrià.

Quines línies d'actuació teniu previstes de cara al jovent?

Són el nostre tresor i tenim la sort que el jovent que puja s'estima i estan molt involucrats amb el nostre poble, per això hem d'escollir totes les seves inquietuds i fer-los partícips en tots els afers del poble. També intentarem trobar-los un local on es puguin reunir.

I de cara a les persones grans?

Per sort per a tots l'esperança de vida cada cop és més elevada i en conseqüència cada cop hi haurà més gent gran, per aquest motiu aquest és un dels punts més importants del nostre projecte.

Creiem que les persones grans mereixen una vellesa tranquil·la i feliç al poble on han viscut sempre i per aquest motiu potenciarem la creació d'un servei d'envelliment a casa, garantint l'atenció integral. A més a més, qui ho necessiti, tindrà atenció domiciliària, servei de menjador i neteja a domicili.

En l'àmbit cultural quines són les línies d'actuació que es proposa dur a terme el vostre grup?
La idea principal és crear una coordinadora cultural composta per un membre de cada associació del municipi, juntament amb la regidoria de cultura, esports i joventut i jo mateix, per poder decidir i organitzar conjuntament els actes i festes i, si pot ser, impulsar-ne de nous. Amb aquesta coordinadora es pretén aconseguir que tots els esdeveniments del nostre poble impliquin gent de totes les edats i en puguem gaudir plenament tots junts.

Que n'espereu de les eleccions municipals?
Esperem que hi hagi la major participació possible, ja que això voldrà dir que els artesencs i artesenes s'impliquen amb els afers del poble i que algun dels projectes els interessa i, si l'escollit és el nostre grup, doncs molt millor. I si el poble no ens dóna la seua confiança ens comprometem a fer una oposició constructiva.

Voleu afegir o destacar alguna cosa més?
Voldria afegir, que la nostra manera de treballar serà mitjançant comissions de treball. Diferents persones estaran al voltant de cada un dels regidors O regidores per tal de donar idees,

recolzar i poder trobar les millors solucions entre tots i totes. Creiem en el treball en equip. Només ens queda agrair a tothom que ha escoltat les nostres ofertes per millorar el poble i estem oberts a escoltar totes les idees i propostes dels vilatans.

Esperem veure'ns el dia 26 de maig, moltes gràcies.

Candidatura d'ESQUERRA REPUBLICANA DE CATALUNYA – ENS MOVEM PER ARTESA

01. Delfí Bonet Gallart (Cal Pablo)
02. Josep Maria Esteve Muñoz (Cal Pepito de la Salvadora)
03. Anna Oró Betriu (Cal Mossosquadra)
04. Mariona Rebull Berengué (Cal Rebull de la Tere)
05. Jordi Mir Porta (Cal Carlets)
06. Antonieta Xinxó Pallerola (Cal Canalista)
07. Marc Rodríguez García (Ros)
08. Mª Dolors Bonet Gallart (Cal Pablo)
09. Tamara Grau Botanch (Cal Casanyes)
Suplents
10. Ramón Isanta Roca (Ca l'Isanta)
11. Ricard Batiste Olomí (Cal Martinet)
12. Jordi Herrera Sole (Cal Manyaneta)

La candidatura al complet.

CANDIDATURA DE JUNTS PER CATALUNYA (JxCAT-JUNTS)

La Redacció

Nom i cognoms?

Pere Puiggròs Compte

Currículum personal?

Durant els darrers vuit anys, he estat al capdavant de l'equip de govern de l'ajuntament d'Artesa de Lleida, com a alcalde, comptant en tot moment amb el suport de la resta de companys i regidors i regidores, així com amb l'equip administratiu i tots els companys i companyes de la brigada de carrer, neteja i altres tasques, vetllant pels interessos del poble, hem aconseguit subvencions i ajudes per als diferents projectes de progrés i millora.

Us presenteu per tercera vegada, ara per Junts per Catalunya, què us motiva a tornar-vos a presentar?

La meua motivació i la de tots els companys i companyes, és poder dur a terme els projectes ja començats i els nous que de moment són això, projectes, tot amb més il·lusió que el primer dia. La nostra vocació de **SERVEI**, continuar creixent cada dia que passa.

Breument, quin és l'ideari de la candidatura que encapçaleu?

El nostre ideari és el mateix de sempre, estar el més a prop possible de tots i totes els veïns i veïnes en tot moment que puguin necessitar-nos.

Quin model de poble us agradaria aconseguir?

El nostre model de poble ideal és aquell en què tothom s'hi senti agust i n'estigui orgullós i

orgullosa, vivint en harmonia i disposant dels recursos necessaris.

Penseu que des de l'Ajuntament cal fomentar la participació ciutadana en els afers municipals?

És important la participació veïnal, ja que allò que no veu una persona una altra ho veu, per tant tota aportació és molt ben rebuda, escoltada i generalment duta a terme a la major brevetat possible. Aprofito aquesta oportunitat per a donar-vos gràcies públicament a tothom qui en aquests anys ens heu fet arribar diferents propostes.

Quines són les principals línies d'actuació i treball del programa del vostre grup municipal?

les línies troncal d'actuació per als propers quatre anys, són bàsicament continuar equipant el poble amb tot allò més necessari per a una millor **QUALITAT DE VIDA**. Això passa principalment per la construcció, durant aquest 2019 d'un centre de dia i de serveis. Aquesta és una obra que, si Déu vol, quedarà acabada abans de finals d'any, donat que ja té una dotació de la Diputació de Lleida de dos-cents mil euros.

Un altre gran repte és poder dur endavant la residència per a la gent gran. Fa quatre anys en parlàvem com una cosa molt llunyana, però ara puc dir que ho veiem més a prop, donat que estem en negociacions amb empresaris del sector. A part d'aquests grans projectes, cal continuar amb les necessitats bàsiques del dia a dia, tant les associatives com les particulars.

I com a molt important també carrers, voreres, clavegueram i enllumenat. amb especial interès per la urbanització germans Pujol Reñé.

En l'entrevista que us vam fer en les passades eleccions municipals esmentàveu una sèrie d'obres i iniciatives que teníeu previstes dur a terme en cas que el vostre grup tingués la majoria. Heu complert les previsions?

Podem dir molt satisfactòriament, que hem complert amb els projectes que teníem previstos, així doncs s'ha acabat el pavelló, s'ha realitzat un skate park per als més joves, una pista de pàdel, la primera fase del museu català de la joguina, l'adquisició de la plaça del freginal i tot seguit començaran les obres del centre de dia i de serveis.

Quines són les obres que us plantegeu dur a terme en cas que guanyeu les eleccions?
Els punts fonamentals són els ja comentats a les respostes de les línies d'actuació del nostre grup.

Què es pot fer des de l'Ajuntament per dinamitzar l'agricultura, la indústria i el comerç del nostre poble?

Pel que fa al comerç local un dels idearis passaria per la promoció d'Artesa de Lleida, amb la posada en funcionament del Museu de la Juguina, vinculat al Museu Arqueològic, visita guiada per la Vileta i resta de patrimoni municipal. això donaria vida als comerços i restaurants, ja sigui a través d'excursions organitzades o de visites familiars o particulars.

Pel que fa a la indústria, es tracta de facilitar la implantació de nous negocis en el moment que ho sol·licitin i cuidar els que hi ha actualment. En quant a l'agricultura des de l'ajuntament continuar facilitant la gestió de contractació de treballadors i treballadores temporals i agilitzar les tramitacions de permisos a l'hora d'implantar

noves instal·lacions ramaderes.

Millor cura i manteniment dels camins i vies de servei.

Continuar i donar recolzament a les Jornades Agràries, Memorial Felip Domènech.

Com veieu el fet que es puguin mancomunar serveis amb els pobles veïns per optimitzar recursos?

Sens dubte mancomunar serveis, és una bona idea per estalviar despesa, però és important que el nostre poble no en surti perjudicat.

Quines accions teniu previstes per als terrenys de la Plaça del Freginal?

El primer pas és la urbanització i adequació dels espais. Això és optimitzar tota la zona per a serveis públics. Principalment una gran plaça multifunció, on es puguin fer festes del tipus revetlla de Sant Joan, una zona infantil diferenciada, on els més petits puguin jugar sense cap tipus de perill. Igualment a mesura que les subvencions ho permetin, anar construint espais del tipus ludoteca, nou dispensari mèdic amb més espai i recursos. Sales per a les entitats o associacions i per a reunions o celebracions, disponibles per al veïnat del poble. També considerem que té la situació ideal per a la futura residència de la gent gran, donat que és un lloc molt cèntric del poble i on les famílies i les pròpies persones usuàries estarien molt fàcilment connectades, cosa que valorem principalment.

En definitiva l'anomenada plaça del Freginal, és un espai del poble, per al poble.

Cal continuar recolzant i potenciant des de l'Ajuntament i des del consell comarcal el Centre d'acollida d'animals del Segrià ubicat a Alcanó i el Grup Local, que col·labora amb l'Ajuntament, per tal de complir la Llei de Protecció?

En aquest punt vull començar agraint la gran tasca altruista que fan les persones que se'n cuiden, sense elles no seria possible tenir un poble sense animals abandonats, tal com el tenim des de fa molts anys. El treball que es fa

a Alcanó, ha estat important, però cal millorar la seva gestió. Com fins ara el grup local, continuarà rebent el suport de l'ajuntament per al bé de tothom.

Quines línies d'actuació teniu previstes de cara al jovent del nostre poble?

Amb el jovent cal continuar donant tot el suport a les seves iniciatives i activitats com s'ha fet fins ara des de la pròpia regidoria.

Tema pendent és un local adequat i definitiu per a les seves activitats. Fins ara els diferents grups de joves han tingut espais on reunir-se, però no suficientment apropiats. En aquest moment ja disposem de subvenció suficient per a que durant aquest any 2019 puguem adequar un local definitiu i apropiat per a ells.

I de cara a les persones grans?

Per a la gent gran ja n'hem parlat abans, centre de dia i de serveis, futura residència, relació continuada per a atendre les seves necessitats, subvencions per a festes i excursions, i col·laborar en tot allò que es pugui ajudar.

En l'àmbit cultural quines són les línies d'actuació que es proposa dur a terme el vostre grup?

En el tema cultural cal continuar com fins ara, on els companys de la regidoria no han parat, per a donar-nos tot el possible en tots els camps de la cultura, que són molts i variats. Mantenir i millorar

si es pot les activitats consolidades i alhora afegir-ne de noves.

Què n'espereu de les eleccions municipals?
Que el poble voti en llibertat i democràcia.

Voleu afegir o destacar alguna cosa més?
Continuar agraint a *La Femosa* l'oportunitat que ens dóna de poder presentar aquest projecte pensat amb el cor i redactat amb el cap. També igualment agrair la seva gran tasca cultural en benefici d'Artesa de Lleida.

Candidatura de JUNTS PER CATALUNYA (JxCAT - JUNTS)

01. Pere Puiggròs Comte
 02. Benjamí Mor Nosas
 03. Iolanda García Pedros
 04. Marcel Mor Miró
 05. Verònica Puiggròs Mur
 06. Iolanda Abadia Palau
 07. Josep Giribet Carli
 08. Joan Casola Matas
 09. Marta Pueyo Payà
- Suplents

01. Rouyat Ben Hommane Elqarbadan
02. Josep Maria Ribas Morell
03. Irina Stefanía Lazar
04. Juan Gallart Badal
05. Maria Teresa Percon Piqué

La candidatura al complet.

INFORME DEL FUNCIONAMENT DE LA RECOLLIDA PORTA A PORTA (PaP) 2018 A ARTESA DE LLEIDA

Grup de PAP d'Artesa de Lleida (Alternativa Ecologista d'Artesa de Lleida)

Com ja sabeu estem fent una nova modalitat de recollida Porta a Porta, que ens ve ara a través del consell Comarcal, però amb servei directe de l'empresa Sorigué, que és la concessionària. Tenim dades de com va tot plegat. Com que vàrem començar a l'octubre de 2018, els nou primers mesos són les dades antigues, els darrers tres mesos (octubre, novembre i desembre) són amb la nova manera.

D'entrada farem una comparativa dels darrers cinc anys i surt el que segueix. Al 2018 hem sumat el total anual amb les dues modalitats:

FRACCIÓ	2.014	2.015	2.016	2.017	2.018	DIFERÈNCIA DOS DARRERS ANYS (17/18)
RSU/rebuig	212.819	254.200	235.885	260.440	206.010	-54.430 k.
ORGÀNIC	90.109	94.500	91.021	89.560	105.890	16.330
PAPER	28.560	21.400	35.533	32.800	40.609	7.809
ENVASOS	28.684	28.640	29.694	26.070	33.856	7.786
VIDRE	29.263	18.375	26.890	32.340	29.500	ES MANTÉ
TOTAL	416.029	425.657	424.887	441.210	415.865	

Com podeu comprovar, exceptuant el 2015 que també és anòmal per la baixada de vidre recollit, la tendència dels darrers anys és de pujar la quantitat de rebuig, tendència aturada el 2018 amb la posada en marxa del Porta a Porta per part del Consell Comarcal del Segrià en què baixa el rebuig en 54.430 quilos i puja l'orgànic en 16.330. La resta de materials, paper i envasos també pugen i el vidre es manté en les xifres acostumades i que en els percentatges sortiria com sempre al voltant del 100% recollit, tot dependent del volum global de brossa.

Però què hagués passat si haguéssim continuat amb la nostra modalitat del Porta a Porta? I què hagués passat si la nova modalitat s'hagués fet des de començaments d'any? Quants quilos de més dels diferents materials haguéssim recuperat?

FRACCIÓ	Nova recollida PaP (oct., nov, des)	Nova recollida PaP 12 mesos 2018 (hipotètica)	Tant per cent recollit	Quilos desitjables sobre el total de 292.388	PaP antiga 12 mesos 2018 (hipotètica)	Diferència Antiga i nova
RSU/rebuig	10.790	43.080	Cal reduir	35.086	260.200	217.120
ORGÀNIC	37.170	148.680	100%	146.194	91.000	57.680
PAPER	8.260	33.000	75'2%	43.858	43.000	-10.000
ENVASOS	9.516	38.000	86%	43.858	31.200	6.800
VIDRE	7.407	29.628	100%	23.391	29.500	128
TOTAL	73.148	292.388	88'4%	292.388	454.900	162.640

En aquest hipotètic estudi, el que sobta més és la baixada del rebuig en 217.120 quilos. També la pujada de l'orgànic és significativa donat que els 148.680 quilos representen més del 50% de la brossa. Això és extraordinari perquè podem dir que de l'orgànic recollim el 100%. Dels envasos, també pujariem el percentatge respecte el 2017 (59% davant d'un 86% de la nova), del paper també pujariem (49'56% davant d'un 75'2%). El rebuig encara caldria reduir-lo més, tot i que hem arribat a un 81'4% d'efectivitat. La baixada de rebuig és significativa, respecte el 2.017 (260.440 davant dels hipotètics 43.080). Amb tot, això ja és un camí i marca la tendència en positiu que hem iniciat.

Comptat i debatut, si haguéssim recollit des del gener a desembre amb la nova recollida aquesta seria

tot un èxit, i la mitjana d'eficàcia global seria del 88'54 %, davant del 60% dels darrers anys. L'eficàcia del Porta a porta davant de l'illa de contenidors és espectacular ja que aquesta darrera se situa només entre el 15 i el 40% com a sostre. La modalitat PaP, està molt i molt bé, tot i que sempre es pot millorar com queda demostrat.

El que sobta i entristeix alhora és la gent que no s'hi ha afegit i que sabem que llencen les escombraries fora d'Artesa en espais on encara tenen illes de contenidors en comptes del Porta a Porta. Si comparem el total de quilos recollits amb la mitjana dels darrers cinc anys es veu de seguida (426.945'75 davant dels hipotètics 292.388 del 2018) La diferència és de 134.557 quilos. A aquesta acció, els entesos en diuen "turisme de brossa" i són la gent que llença les escombraries fora del lloc on viu. La gent que hi estem acostumats i que podem valorar l'eficàcia del mètode no entenem aquesta obstinació, perquè aquestes persones ho posen tot a la bossa negra, exceptuant el vidre que segurament el treuen, donat que sempre hi ha un percentatge de vidre sobrepasat de la màxima, però la resta de materials ben segur que van a parar al rebuig. Això implica una malversació de materials i una contaminació mediambiental de l'aire i del terra a través dels lixiviats, encara que vagi a parar en abocadors controlats.

Esperem que el proper any -en què haurem completat tot un cicle de dotze mesos- els resultat puguin ser més reals donat que en aquest estudi hem fet una extrapolació del que podria ser un any complert. Mirant la part positiva de tot plegat ens hem de felicitar per la tendència de la bona marxa del projecte. Nosaltres i les noves generacions serem els beneficiaris directes de les bones accions amb el planeta.

CONCLUSIONS BASEDES EN EL PRESENT ESTUDI:

- 1-Ens preocupa la gent que fa "turisme de brossa" perquè no reciclen i contaminen.
 - 2-Ens preguntem què es pensa fer al respecte. Si tenen pensat algun mètode o accions concretes per convèncer o pressionar d'alguna manera qui no participa.
 - 3-Ens agradaria saber estadístiques per carrers de participació.
 - 4-També estaria bé que cada tres mesos ens donin resultats d'índex de participació de cada poble o zona, i consells per millorar.
 - 5-Per tal d'incentivar la participació, donar informació d'altres comarques de Catalunya on es fa el PaP i també altres països on es practica per tal d'obrir l'esperança i convidar a la participació.
 - 6-Com funcionen les microdeixalleries, si funcionen bé o necessiten millorar.
 - 7-Anualment, que es passi un calendari recordant què es recull cada divendres, rebuig o vidre i quins són els resultats anuals de cada material i el tant per cent global aconseguit.
- "La Natura no és una font inexhaurible de recursos, preservar-la és cosa de tothom"*

Darrer dia de recollida porta a porta municipal.

CONTES SOBRE ANIMALS DE COMPANYIA

Eulàlia Solà Miró

Aquest i els altres dos contes publicats a la revista **La Femosa** tenen com a tema principal les aventures i desventures que viuen els animals de companyia. S'escriuen per donar-los veu i perquè ens expliquin, de vegades directament, el que els passa. S'utilitzen per acompanyar les xerrades que fem a les escoles de primària, preferentment a l'alumnat de cinquè i sisè, també ens ho demana algun institut, però nosaltres els oferim a primària només. L'any passat vàrem estar en trenta-dues escoles i aquest any no ens quedarem pas curts.

LA TRUFA, UNA GOSSA VALENTA.
(Dedicat a l'alumnat de l'escola "Teresa Bergadà", d'Alguaire)

Em dic Trufa, aviat faré un any i encara que us sembli poc, heu de saber que un any de gos equival a sis o set d'una persona, així que no sóc tan petita. De fet un gos o gossa de la meua edat ja pot fer moltes coses sense necessitat de ningú, moltes coses menys anar sola pel món, que això sempre és un perill, com ja veureu.

Si us explico la meua història us en fareu creus de com he arribat fins aquí. Néixer en una casa de pagès gran i plena de vida. Hi havia molts altres animals que m'acompanyaven. Hi havia un poltre, dues eugues, conills, gallines, ànecs... arbres i verd per tot arreu, una gran bassa amb aigua i un lloc confortable on aixoplugar-nos del fred i de la pluja. I sobretot hi havia la meua família. La mare, que es deia Nit, pel color negre del seu pelatge, i tenia set germanets i germanetes més, que a hores d'ara, no sé on paren. El propietari del mas es deia Fede i, de tant en tant, posava el nas al

jaç de la mare, ens sospesava i ens feia moixaines. Quan vaig deixar el niu, vaig veure que el món era molt gran. Anàvem fins a l'estable a veure les eugues, empaitàvem les gallines i els conills...tot era la mar de divertit, però en Fede va començar a fer mala cara i va dir al seu fill que hi havia de posar remei. Al cap de poc, arribaren al mas famílies i gent diversa que ens mirava amb curiositat. Agafaven un gosset, l'observaven, després un altre... fins que es decidien, i marxaven amb un de nosaltres, i ja no el tornàvem a veure més. Jo estava morta de por. Hi va haver uns dies de calma en què no es presentava ningú, ja només quedàvem el Núvol i jo i pensava que tot havia acabat i que ell, jo i la mare ens quedaríem allí per sempre, però no. Un dia van arribar el Lluc i la Teia, molt riallers, amb els seus avis. Se'ls veia contents. Quan em van veure no van tenir cap dubte, se'm van emportar a mi. Ja mai més no

tornaria a veure la mare, ni els meus amics del mas. La tremolor se'm va convertir en tristesa, tant que no vaig dir res en tot el viatge. Els humans diuen que els gossos no podem plorar, però jo sí que plorava, només que les llàgrimes em queien per dins i em feien un nus a la panxa que em pesava com una pena fonda, fonda. I més trista em posava quan sentia el que parlaven:

dir, àvia, que la mare voldrà la gosseta?- deia la nena

-No ens la farà tornar? -deia el nen.

-No home no, replicava l'avi, deixa-m'ho a mi.

-Heu tret molt bones notes i això vol un premi, afegí l'àvia.

-És clar!-va dir la Teia- ens la mereixem!

-Doncs ja la teniu!- va dir l'avi- no se'n parli més! Arribats a casa no vulgueu saber el sarau que es va muntar. La mare es va posar com una fura.

Que un gos a casa no el vull, que ho embruten tot, que si porten moltes despeses, que si s'han de posar les vacunes, que si s'ha de treure a passejar, que si tinc molta feina i només em faltava un gos...El pare de la família s'ho escoltava de lluny, com si la cosa no anés amb ell i ni em va mirar. L'avi va tallar l'esbroncada i va dir a la seva filla que no es preocupés, que de la gossa ja se n'encarregarien ells i el Lluc i la Teia, que a l'estiu tenien molt temps. L'àvia va anar a buscar un cistell, hi va posar una tovallola i ja teniu el meu llitet. A prop m'hi van deixar un plat amb aigua i un altre amb arròs que havia sobrat de dinar, però jo no tenia gana. Estava tan trista i cansada que quan em van deixar al meu llitet el nus que tenia a la panxa se'm va emportar lluy, lluny, pensava amb la mare i el mas, i els amics i així em vaig quedar adormida fins a l'endemà. A poc a poc em vaig anar acostumant a la nova família. Cada dia els avis se m'enduien a caminar o se m'emportaven el Lluc i la Teia amb la seva colla. Anàvem a la plaça o trescàvem per camins i fondals plens d'arbres i herbes i flors de tots colors. Allò era un festival d'olors i d'aventures i començava a ser feliç.

L'estiu es va acabar i en Lluc i la Teia van tornar a l'escola. A poc a poc els dies passaven i jo m'anava fent gran. Va començar a fer fred i boira, molta boira i les passejades amb les avis es van fer més curtes. Al cap de molt temps, va tornar el sol i no va marxar més; els camps es van omplir de flors i això em posà molt contenta. Quan tot semblava que anava bé, un dia hi va haver un gran rebombori a casa. Tothom estava content i jo no entenia què passava, fins que vaig veure que l'àvia preparava una maleta on hi posava roba petita, petita que deien que era del Lluc i la Teia quan van néixer. La Tieta Consol, havia tingut una criatura i els seus pares, els avis, anaven a passar una temporada llarga a casa seva per ajudar-la en el que calgués. Vaig ensumar de seguida que allò no seria bo per a mi. D'ara endavant em traurien a passejar la Teia i el Lluc, poca estona, perquè havien de fer deures i moltes més coses importants. Sempre estaven enfeïnats i no tenien temps per a mi. A més es passaven la pilota l'un a l'altra: que si ahir la vaig treure jo, la Trufa, que si avui

et toca a tu. La mare quan els sentia els recordava de nou que ella no volia cap gos i que ja en tenia prou d'escombrar el pèl que, pel que sembla, jo deixava per tot arreu. I així dia sí i l'altre també, fins que em van baixar al magatzem que tenia una sortida en un pati interior on només hi havia màquines del camp i alguna herbeta eixarreïda. Em van deixar una manta que em feia de jaç, una galleda amb aigua i un estri ple de menjar. Si un dia no em podien treure a passejar, no passava res perquè si embrutava el terra, ho plegaven i llestos. Jo em sentia molt sola i enyorada, sobretot per la nit quan, enmig de la fosca, els escoltava parlar i riure al voltant de la taula, oblidats de mi. Un dia algú es va deixar la porta del garatge oberta. A l'altra banda del carrer feia un sol que em cridava, així que me n'hi vaig anar. Allí que m'estava, amb aquella escalforeta, va passar un gos ben eixerit, que em va mirar amb bona cara, caminava content al costat de la seva propietària, i els vaig seguir. Vam rondar carrers i carrers, fins que vàrem arribar en una casa envoltada d'un tancat de parets altes. Pel capdamunt hi sortien arbres i se sentia soroll d'aigua. Van obrir la porta i van entrar. Jo em vaig quedar sola, al carrer, allí plantada, esperant no sé què. Entrava i sortia gent, però a mi ningú no em deia res. Ja es feia fosc, tenia gana i més fred que mai; volia tornar a casa, però no sabia ni per on havia vingut ni com arribar-hi. Vaig començar a donar voltes d'un lloc a l'altre. De vegades trobava algú que passejava el gos, com abans feia jo, però em miraven amb cara de pena i res més. Cansada i trista em vaig ajeure en un portal buscant una mica d'escalfor amb el meu propi alè. A l'endemà

l'endemà tot em feia mal i tornava a sentir aquell pes a la panxa, barreja de por, tristesa i fam. Vaig continuar voltant a veure si ensopogava la meva casa, però no. Així vaig passar més d'una setmana. Els ossos se'm començaven a notar sota la pell, anava bruta de jeure a qualsevol lloc i coixa d'un cop que em va donar un cotxe que ni em va veure. Algunes persones em miraven amb llàstima, algun nen o nena em llençava un tros de pa del berenar, però no feien res més per ajudar-me i jo no sabia com dir-los que em portessin a casa, que allí tenia un jaç i aigua i un plat ple de menjar fins dalt. Així que m'estava amb els meus pensaments i la meva tristesa, vaig veure que per la vorera venia el gos eixerit de feia una setmana i em va mirar de nou i quasi no em va conèixer i jo que el segueixo, al menys no érem estranys. Van tornar a entrar a la casa que tenia el tancat de parets altes i jo em vaig quedar al carrer de nou, sola, esperant. Al cap de poc es va obrir la porta i em van posar un plat ple de pinso i una galleda d'aigua davant del nas. No m'ho podia creure! Ja no em vaig moure d'allí. A l'endemà els vaig acompanyar durant tot el passeig. Quan vàrem tornar cap a casa van deixar la porta oberta, però jo no m'atrevia a entrar, tenia por. Llavors va guaitar el cap el meu amic i amb un lladruc enjogassat em va dir que passés. Molt a poc a poc i plena de neguit així ho vaig fer. Em van tornar a donar menjar i aigua i vaig dormir al jardí a la confortable caseta del meu amic, el Tom, el gos de la família. Van venir tots a veure'm, m'intentaven acaronar, però jo no els deixava, reculava cada cop que una mà s'apropava, només me'ls mirava agraïda, temerosa que no em fessin fora de nou. Així vaig passar dos dies en què jugava amb el meu amic i menjava cada cop que tenia gana. Una tarda van venir dues noies en un cotxe, van parlar amb la propietària, se'm van apropar, em van deixar olorar la mà que va lliscar suau coll avall i amunt cap a les orelles; tot de moixaines van saltar d'aquells dits hàbils, i em va agradar. A poc a poc, sense adonar-me'n em van posar un collar i una corretja, em van pujar al cotxe i se'm van endur. I ara on em porten, pensava jo. De nou el nus a la panxa i la por. Vàrem arribar en un espai on tot eren lladrucs de gossos. Com bordaven! Em van deixar una setmana sola en una gàbia, em donaren pastilles, em van mirar amb una

cosa que feia un sorollet estrany i van dir que no tenia xip, van punxar-me, però quasi no em van fer mal, comentaren que tenia un cop, però que ja se m'estava curant i al cap d'uns dies em van deixar en una gàbia més gran on hi havia altres gossos com jo; em van olorar per tot arreu i quan els va semblar, em van deixar tranquil.la. De cop i volta vaig veure un gos arraulit en un racó de la gossera que m'observava, devia tenir la meva edat i fins i tot se m'assemblava, però tenia el pèl d'un to més fosc que el meu. El coneixia i no sabia de què. Tot d'una em va saltar al coll, jo que reculo espantada, pensava que anava a mossegar-me, però no, ell sí que m'havia conegut, era el Núvol. Em va explicar la seva història, molt més trista que la meva, l'havien abandonat i no us dic com li va anar perquè no us vull fer plorar. En aquell espai se sentia segur. Em va explicar que el lloc on estàvem se'n deia Protectora d'animals i que les dues noies es deien Anna i Angelina, elles i altra gent, que encara no coneixia, es preocupaven dels animals abandonats i perduts, fins que trobessin una família de gent bona que els cuidés i estimés molt. A l'endemà mateix vingué la sort, s'emportaren el Núvol i jo em vaig acomiadar d'ell amb un munt de llepades. Em vaig quedar de nou trista, pensant en la meva família, què se n'havia fet de la mare i dels germans i germanes. Els dies passaven i jo m'anava recuperant, la pota ja gairebé no em feia mal i començava a tenir un pelatge net, lluent i esponjós, com abans. Alguns dels companys havien marxat, altres havien arribat i jo perdia l'esperança de tenir de nou una família. Em deien que tingués paciència que no era fàcil, que hi havia molts gossos i gossetes abandonats i perduts i que ells també estaven esperant com jo. Aquell dia, com tants altres, vàrem sentir soroll a l'entrada del Refugi. Van entrar l'Angelina i l'Anna seguides d'una família que no m'era desconeguda. Venia amb un gos eixerit, que de nou em va mirar amb bona cara, alhora que proferia lladrucs d'alegria que ens van eixordar a tots. Era el Tom i la seva família que l'endemà mateix d'avisar la gent de la protectora s'havien afanyat per adoptar-me, només que els havien dit que encara no podia ser i que fins que no estigués recuperada i amb tot el que calia perquè no em pogués passar res, no em podien donar en adopció. Ara ja portava el xip, les vacunes i l'esterilització en marxa. Ells m'esperaven, però jo això no ho sabia. Tot havia acabat per començar de nou una nova vida, ben segur que més feliç.

EL CULTIU TRADICIONAL DE L'ALFALS A ARTESA DE LLEIDA

Felip Gallart Fernàndez

Dins del procés de recuperació i recreació de les feines tradicionals de la pagesia d'Artesa de Lleida, el curs passat vam dedicar els nostres esforços a la recuperació del cultiu del blat. Vam fer el seu seguiment amb una sèrie d'articles que vam publicar en aquesta revista i amb l'edició d'un documental que es pot veure a la xarxa (<https://www.youtube.com/watch?v=RflbmsOzvzE>), i que ja ha tingut nombroses visites, algunes de països molt llunyans. Aquella recreació audiovisual presentava com a novetat la documentació completa d'aquest cultiu, essent un dels poc exemples a la xarxa d'aquest tractament, almenys dins del nostre àmbit lingüístic i cultural. Aquest curs hem decidit de dedicar-lo al cultiu tradicional de l'alfals al nostre poble i fer-ne un seguiment semblant, amb la publicació d'aquest escrit a la nostra revista i l'edició d'un documental, que també penjarem a la xarxa.

El cultiu tradicional de l'alfals

L'alfals s'acostumava a sembrar a la tardor o a la primavera en terreny ben preparat. I durava entre quatre i cinc anys, passats els quals s'anava morint i calia substituir-lo per una nova sembrada. Es diu i amb raó que l'alfals és una planta millorant. No esgota la terra i aporta al sòl nitrogen i matèria orgànica. Tot i que per influència dels nous corrents en dietètica es fan servir les seves llavors germinades en l'alimentació humana, l'alfals era i és una de les principals plantes farratgeres del món. Els animals la consumeixen ja sigui en estat verd, en fenc, ensitjada o també deshidratada que es transforma en farina destinada a l'elaboració de pinsos.

Picar i esmolar la dalla

Abans del cultiu massiu de fruiters, l'alfals era el tercer conreu en importància econòmica al nostre poble després del blat i de l'olivera.

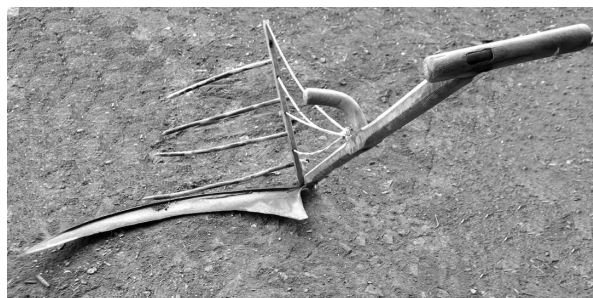
Antigament se segava amb dalla, que era una eina consistent en una fulla d'acer corbada amb tall en una cara i fixada per un cap en un mànec llarg i amb uns rampills incorporats. El seu maneig era pesat i s'agafava a l'esquena. Per tal de mantenir la fulla ben tallant i afilada de tant en tant s'hi passava la pedra d'esmolar. Aquesta es duia en un pot de banya de bou amb aigua penjat a la cintura. Es completava amb l'acció de picar, que

era un feina molt delicada i calia fer-la amb molta precisió. Consistia a aprimar i fer sortir el tall de l'eina, picant amb un martell especial damunt d'una encluseta de ferro clavada a terra.

Segar amb dalla

Un cop es tenia la dalla a punt se segava l'alfals i es deixava estès en fileres, perquè el sol l'assequés. A la primera sega, quan estava sec de la part de dalt es girava, perquè s'assequés de sota, fins a l'hora de lligar-lo. Una operació que a les segues del bon temps no calia fer.

L'alfals és una planta molt resistent i es podien obtenir fins a sis segues, essent normalment les de juny i de juliol les més bones.

Dalla preparada per a segar.

Segar a màquina

I van arribar les màquines de segar alfals estirades per mules. Eren semblants a les de segar blat, però sense els rampills i la pastera.

El pagès preparava la màquina. Baixava el tallant i embragava. Començava la sega.

Si hi havia massa tall, des del seient de la màquina

Màquina de segar alfals.

el pagès orientava l'alfals cap a la petita post de fusta que el recollia cap al tallant. L'alfals restava escampat pel bancal fins que el sol l'assequés completament.

Rampillar i lligar

Quan l'alfals era ben sec s'agabellava amb els rampills de mà. Amb tres gavelles es feia un feix que posteriorment es lligava. Això es feia de bon matí per aprofitar la humitat de l'aigüera o de la rosada, segons l'època.

El rampill giratori va simplificar i agilitzar la feina deixant l'alfals ben arrengrat en fileres per després a manats fer els feixos que es lligaven amb els venciils d'espart, fets a mà o comprats. Un cop lligat l'alfals es portava al magatzem on s'empacava o embalava. Un procés que consistia en pressionar l'alfals fins a fer-ne un fardell atapeït, premsat i ben lligat amb filferros que als nostres pobles anomenàvem paca i que a altres indrets de Catalunya coneixen com a bala.

Rampills de ma.

Empacar

L'empacadora o embaladora era una mena de calaix de fusta reforçada d'una aixecada aproximada d'un metre i mig i una amplada frontal d'un metre per una mica més de mig metre de

costat. Al davant s'obria una porta per on hi entrava un dels empacadors i per on també es retirava la paca.

Els dos costat de l'empacadora estaven partits per una obertura dentada que anava fins a la meitat de la màquina, per on baixava el barret o tapadora de la premsa que pressionava l'alfals. Un empacador entrava dins de la premsa. Els de casa desfeien els feixos i l'altre empacador a manats donava l'alfals, ara a un costat ara a l'altre, i l'empacador els anava pitjant amb els peus. Quan el compartiment era curull d'alfals, l'empacador sortia de l'aparell i estirava el barret per tapar la premsa i ja d'esma es posaven els ferros de cada extrem del barret a tocar de l'engranatge.

Els empacadors es posaven un a cada costat de la premsa i connectaven la seva palanca al barret i ara un ara l'altre l'anaven abaixant per les dents de la cremallera dentada.

Al filferro, prèviament tallat a mida, se li feia una baga i amb la verga de ferro es passava cap a l'altre costat pel damunt i per davall de la paca, aprofitant les ranures del barret i de la solera de la premsa. L'empacador tibava, estrenyia, cargolava el fil amb unes alicates i la part del filferro sobrer l'embotia dins de la paca. Lligats els filferros, els empacadors treien les palanques laterals i pujaven el barret per la cremallera dentada i el treien amb una lleugera oscil·lació fins al seu lloc de descans. La paca ja estava llesta. Amb un ganxo els empacadors l'estiraven enfora i tornaven a recomençar el procés.

I fins aquí aquesta petita crònica de la sembra, de la recol·lecció i de l'emalatge de l'alfals al poble d'Artesa de Lleida. Un cultiu que des de la llunyana i antiga Pèrsia va arribar fins a les nostres contrades per convertir-se en un dels seus cultius més importants.

Empacadora.

LA PROTECTORA D'ARTESA DIU PROU!!

Protectora d'Artesa de Lleida

Aquest diumenge, 12 de maig, mentre les companyes passejaven els gossets que tenim a la Protectora, una persona de forma anònima i sense cap escrúpol aprofitant que una gàbia tenia el candau sense tancar, hi va deixar a dins una gossa. La gossa no té xip, no sabem quines vacunes porta ni si està prenyada (no seria el primer cop, abandonada i prenyada). No cal dir que és un gos que no té el mínim exigít per la llei que és el xip, a més es tracta d'un abandonament. Tot això està sancionat. La persona que ho ha fet ho sap molt bé perquè en cap moment ha donat la cara. És un acte egoista i menyspreable d'una persona que, al nostre parer, no mereix cap confiança.

Ara feia temps que no passava i estàvem contentes pensant que la societat va madurant, però quan menys t'ho esperes torna l'antiga amenaça del descontrol i de l'aprofitat que viu del bon fer dels altres. Això és un cop de maça enmig dels nostres objectius d'una societat avançada i justa.

Ara aquesta gossa, si la volguéssim donar en adopció, caldria portar-la el més aviat possible al veterinari per esterilitzar-la i evitar un possible prenyat. També desparasitar-la, vacunar-la i posar-li el xip. Coses que hauria d'haver fet el propietari, l'irresponsable que l'ha abandonat. Però després caldrà publicar-la per si algú la vol adoptar i trobar-li una persona o família responsable; això no es fa en quatre dies, avui que ja hi ha molts més abandonaments que adopcions. La gent s'estima més agafar un cadell de l'irresponsable que els fa o deixa criar. No s'adonen que si ha de fer tot el que demana la llei li costarà tres vegades més que si l'adoptés en una protectora. A més, si un adopta, és part de la solució, si agafa un cadell de qui fa criar, fomenta un fet negatiu, perquè el problema

ve de les cadellades, controlades o no. No ens cansarem d'aconsellar l'esterilització pel bé de tothom i de la salut dels animals. Es tornen més sociables i dòcils, les femelles fan prevenció de tumors mamaris i els mascles no tindran pròstata si arriben a vells.

Però no solament ens afecta a nosaltres, les cuidadores de la protectora municipal, ens afecta a tothom, a tot el poble. Entrar un gos a Alcanó o CAAC Segrià, costa 350 euros que es paguen entre tots, sigui Artesa o Alfarràs, tots els pobles del Segrià tenen el mateix preu d'entrada d'animals.

Si són de fora del Segrià han de fer conveni amb una protectora que sol cobrar poc més o menys el mateix. S'ha acabat de portar els gossos gratuïtament en una protectora i oblidar-se del problema, això ja s'ha acabat. Per una altra banda estem molt cansades, durant anys ens hem dedi-cat

voluntàriament a fer la tasca de recollir els animals abandonats i perduts. N'hem donat en adopció prop de set cents i més de cinquanta gats. Per nosaltres va sent hora de plegar i deixar la responsabilitat a qui la té que és l'ajuntament (art. 16/2008). Quan passen casos com els que hem explicat la paciència s'acaba en sec i algunes de nosaltres ja tenim la síndrome de fatiga per compassió o "burnout" en anglès, però que nosaltres, dit d'una manera més casolana i realista, és la "síndrome d'empenyament per irresponsabilitat aliena" i no volem que persones irresponsables ens prenguin la qualitat de vida que mereixem i que fent aquesta tasca de voluntariat fa temps que no tenim. Tot té un límit i nosaltres estem arribant al final.

CRÒNIQUES DEL CF ARTESA DE LLEIDA

Oriol Liarte Torrelles

Fotos: CF Artesa de Lleida i Josep Gallart

CF ARTESA ARTESA DE LLEIDA 3 - CF LA GRANJA D'ESCARP 0 (02-02-2019)

Victòria còmoda de l'Artesa davant un rival que no va jugar un bon partit. Només començar el partit, els locals van tenir un parell d'ocasions clares per obrir el marcador, però no les van transformar. Al minut 8 l'Artesa va marcar el primer, obra de S. Jamanca, que aprofita un rebot per rematar de cap i enviar la pilota al fons de la xarxa. Seguidament va arribar el 2ⁿ, a través de V. Carretero, que va rebre una pilota a l'espai i la conduí fins a batre al porter rival. Després va arribar el 3er i últim gol, el més sorprenent de tots. El porter de l'Artesa, C. Quintero desplaça la pilota des de la seva àrea, buscant una passada a la davantera. Sekou Ballo, deixa passar la pilota, enganyant al porter rival, de manera que aquesta acaba al fons de la xarxa. A la segona part, l'Artesa va disposar d'alguna ocasió més per rematar el partit. La Granja va pujar la intensitat per retallar distàncies, però la sòlida defensa dels locals va impedir que es mogués el marcador.

En aquest partit es va inaugurar el marcador electrònic del camp de futbol, amb la presència de representants del patrocinador **PETAZETAS**, Ramon Escolà i Dotty Escolà, de la Federació Catalana de Futbol, de l'Escola de Futbol Intercomarcal i del Club Futbol Artesa de Lleida i de l'Ajuntament d'Artesa de Lleida.

CF Artesa de Lleida: C. Quintero, O. Liarte (O. Mor), Ò. Márquez, I. Borrell, E. Liarte, M. Rodriguez, S. Ballo (S. Ortiz), S. Jamanca (J.

Liarte), K. Vázquez, V. Carretero i F. Stella.
CF La Granja d'Escarp: M. Estiarte, M. Sassaoui, I. Serra, G. Agustí, A. Castelló, D. Morell, M. Oprea, M. Navarro, M. Anaiba, P. Soler i P. Capsi.

Els patrocinadors de **PETAZETAS** amb representants de la F. C. F., del CF Artesa, de l'E. F. Intercomarcal i de l'Ajuntament d'Artesa.

Els patrocinadors de **PETAZETAS** amb la directiva i l'equip del CF Artesa de Lleida.

Descobriments d'una placa per part d'en Ramon Escolà de **PEAZETAS** del patrocini.

Jugada a l'àrea de La Granja.

CE ALGUAIRE 2 –CF ARTESA DE LLEIDA 2 (10-02-2019)

L'Artesa aconsegueix un punt treballadíssim al camp del segon classificat. Els locals van sorprendre amb un gol matiner, aprofitant una errada defensiva dels visitants. Tot i el gol, l'Artesa va defensar bé i va impedir qualsevol altra ocasió clara. Els visitants van generar poc perill. Als primers minuts de la segona part l'Alguaire va marcar el 2ⁿ en una jugada individual. Això no va desanimar als visitants, que van retallar distàncies en un centrada que remata de cap de K. Vásquez. Els locals portaven el ritme del partit, però l'Artesa va ser capaç d'encertar les poques oportunitats que va tenir. Així, Sekou Ballo va aprofitar un malentès entre el porter i el central rivals, establint el 2-2 definitiu. Encara quedava temps perquè l'Alguaire s'emportés els 3 punts, però una bona actuació del porter i la defensa de l'Artesa ho van evitar. Als instants finals, els visitants van estar a punt de guanyar el partit amb un xut llunyà.

CE Alguaire: A. Soldevila, N. Llebot, J. Domingo, A. Giró (D. Galiano), S. Mir (J. Galiano), X. Fulla, B. Fayé, F. Castro (A. Díaz), D. González, A. Llamas (S. Molet) i O. Angurell.

CF Artesa de Lleida: C. Quintero, O. Liarte, Ò. Márquez, I. Borrell, E. Liarte (M. Iglesias), S. Ballo, S. Jamanca (O. Mor), V. Carretero, M. Rodríguez (S. Ortiz), F. Stella i K. Vásquez (M. Bayo).

Jugada de l'Alguaire a l'àrea de l'Artesa.

AF LES 0 - ARTESA DE LLEIDA 2 (16-02-2019)

Treballada victòria de l'Artesa en un partit igualat. La primera part va oferir igualtat, amb poques ocasions en els dos bàndols. A la segona, els visitants van canviar la tàctica i els locals van arriscar més en atac. En una pèrdua en defensa del Les, el davanter K. Vásquez aprofità una passada a l'espai per batre el porter amb un xut creuat. L'Artesa no va afluixar, i uns minuts després va establir el 0-2, a través d'una vaselina de Saha. El Les va tenir alguna ocasió per retallar distàncies, però no ho va aconseguir.

AF Les: E. Horta, M. Arjo (M. Arjo), H. Moreno, X. Lanza, F. Orozco (T. Arjo), A. Salazar, R. Annett, J. Pellicer (Ò. Oreiro), J. Cabau (I. Sanjuan), R. Rella i E. Valentín (A. Guillen).

CF Artesa de Lleida: S. Costa, O. Liarte (J. Liarte), O. Mor, Ò. Márquez, I. Borrell, E. Liarte, M. Rodríguez, S. Jamanca, K. Vásquez, V. Carretero i P. Batlle (M. Sahanoko).

Aturada del porter de l'Artesa.

CF ARTESA DE LLEIDA 1 - PUIGVERTENC 0 (24-02-2019)

Victòria de l'Artesa en un derbi molt disputat. A la primera part, els de Puigverd portaven la possessió i oferien una ofensiva constant però poc efectiva. L'Artesa va oferir un bon treball defensiu en tot moment. Els visitants s'aproximaven a l'àrea local sense acabar de definir les jugades. Els locals, per la seva part, utilitzaven la contra per generar perill, sense èxit. D'aquesta manera, es va arribar al descans. A la segona, els dos equips van arriscar un pèl més, però la tònica va ser la mateixa: un Puigverd amb la possessió i un Artesa sòlid en defensa. Llavors va arribar el primer gol. En una centrada, V. Carretero controlà i d'un xut creuat que bat el porter del Puigverd, anotant l'1-0 al marcador. Els dos equips van disposar d'algunes ocasions de gol clares, però ambdós porters van estar molt encertats i les van malbaratar. Finalment, el partit va acabar amb la victòria dels d'Artesa.

CF Artesa de Lleida: S. Costa, O. Liarte, Ò. Márquez, I. Borrell, O. Mor (F. Stella), M. Rodríguez, M. Iglesias (A. Blanco), S. Ballo, S. Jamanca (C. Camí), K. Vásquez (S. Ortiz) i V. Carretero (M. Sahanoko).

CF Puigvertenc: G. Andrés, J. Barberà, Q. Hugué, S. Reig, I. Rodrigues (C. Sánchez), A. Ibars, D. Queralt (S. Arenas), F. Ndiayé (G. Herrera), À. Gargallo (M. Yuste) i G. Palou (A. El Khamri).

Gol de l'Artesa al Puigvertenc.

Els jugadors de l'Artesa celebrant la victòria amb els aficionats i aficionades de la grada jove.

CF SPORTING DE PINYANA 0 - CF ARTESA ARTESA DE LLEIDA 2 (10-03-2019)

Gran victòria de l'Artesa en un partit de molt treball. A la primera part, l'Sporting tenia la possessió, però això no li era suficient per generar perill, doncs l'Artesa va mostrar un alt nivell defensiu durant tot el partit. Els visitants van utilitzar la velocitat i el joc directe per crear perill a l'àrea rival. Van disposar de dues ocasions clares per obrir el marcador, però la falta d'encert i l'habilitat del porter rival ho van impedir. Després del descans, els dos equips van arriscar més i van pujar la intensitat per endur-se els 3 punts. Llavors, va arribar el 0-1, a través d'un tir de falta magistral de S. Ortiz. Novament mitjançant una falta, F. Stella va aconseguir el 2ⁿ pels visitants. El migcampista fa una centrada xut que sorprèn al porter i entra dins la porteria. L'Artesa en va tenir més per ampliar el marcador, mentre que l'Sporting es va llençar a la desesperada per retallar distàncies. El marcador ja no es va moure, premiant l'Artesa amb els 3 punts.

CF Pinyana: M. Ruiz, A. Guerris (E. Majós), J. Ventaja, M. Antolí (P. Palomera), A. Lorenzo, M. Drammeh, X. Santamaria (F. Altemir), A. Alòs, A. Fondevila (A. Matamoros), A. Cuy i P. Roma.

CF Artesa de Lleida: C. Quintero, O. Liarte, Ò. Márquez, I. Borrell, E. Liarte, M. Rodríguez (F. Stella), S. Ballo (M. Sahanoko), S. Jamanca (S. Ortiz), V. Carretero (M. Milovanovic), P. Batlle (K. Vásquez) i A. Blanco.

CF ARTESA DE LLEIDA 1 - CF SOSES 3 (17-03-2019)

Victòria d'un Soses efectiu que trenca la bona ratxa que portava l'Artesa. Els locals van jugar una mala primera part, amb un equip desordenat. Els visitants ho van aprofitar, per marcar el 0-1 a través d'una contra. Uns minuts després, el Soses marcava el 2ⁿ, després de rematar una pilota que queda morta a l'àrea. Tot i el resultat advers, l'Artesa va despertar a la 2ª part, oferint millors sensacions que a la primera. Només començar va retallar distàncies, amb un xut creuat de V. Carretero. Llavors, els locals es van créixer i van crear 2 ocasions de gol clares per empatar el partit. Tanmateix, la falta d'encert va impedir que es pogués el marcador. Això ho va aprofitar el Soses, que va sentenciar el partit amb una pilota llarga que el davanter guanya als centrals i defineix l'1 contra 1 davant el porter de l'Artesa. Ja no quedava temps per a la reacció local i el

marcador no es va tornar a moure.

CF Artesa de Lleida: S. Costa, O. Liarte, (O. Mor). Márquez, I. Borrell, E. Liarte, M. Rodríguez, S. Ballo, C. Camí (M. Iglesias), K. Vásquez, V. Carretero i F. Stella.

CF Soses: A. Ribes, G. Mesalles (M. Bangoura), P. Izcara, R. Palau (M. Viladegut), C. Centellas (I. Mesalles), J. Mesalles (J. Ribes), J. Capell (A. Ribes), M. Mesalles, J. Eritja, A. Giménez i J. Sabaté.

Jugada del Soses a l'àrea de l'Artesa.

CF ROSSELLÓ 1 - CF ARTESA DE LLEIDA 1 (24-03-2019)

L'Artesa aconseguix treure un punt del camp del Rosselló. A la primera part, els locals van sortir més ben col·locats i intensos que els visitants. Això els va permetre generar una gran quantitat d'ocasions de perill, la majoria a través de córner. Tanmateix, no van ser capaços d'encetar el marcador i l'Artesa va arribar viu al descans. A la segona, els visitants van espavilar, mostrant més intensitat i efectuant alguna bona jugada. Els locals van seguir amb l'ofensiva i van marcar l'1-0 de penal. Llavors, es van créixer i van poder sentenciar, però la falta d'encert i el porter de l'Artesa ho van evitar. Això va donar ales als visitants, que en una jugada per banda van cedir la pilota a Francesco Stella perquè anotés l'empat. A les acaballes del partit, tots dos equips van disposar d'una última ocasió per endur-se els 3 punts, però cap dels dos va ser capaç de transformar-la.

CF Rosselló: A. Salvia, A. González (J. Tomàs), R. Torrent, O. Carrió, J. Mayoral (A. Botargues), A. Abad (S. Cots), G. Domingo A. Aranda, M. Gorgues, I. Fuster i R. Teixiné (J. Guia).

CF Artesa de Lleida: S. Costa, O. Liarte (J. Liarte), O. Mor (E. Liarte), Ò Márquez, I. Borrell, M. Rodríguez (F. Stella), M. Iglesias (A. Blanco), S. Ballo, K. Vásquez, V. Carretero i P. Batlle (M. Milovanovic).

EQUIPS	Punts	PARTITS					GOLS	
		J	G	E	P	F	C	
CF Sudanell	75	26	25	0	1	87	18	
CE Alguaire	63	26	20	3	3	64	29	
CF Soses	55	26	18	1	7	60	24	
CE Benavent	49	26	14	7	5	61	33	
CF Pardiniyes	45	26	13	6	7	50	39	
CF Sp. Pinyana	43	26	13	4	9	43	37	
CF Puigvertenc	43	26	12	7	7	52	38	
AT Alpícat	40	26	13	1	12	61	48	
AT Almacelles	36	26	11	3	12	44	41	
CF Artesa Lleida	34	26	10	4	12	33	40	
CF Alcarràs	32	26	10	2	14	51	67	
CE Aitona	32	26	8	8	10	42	44	
CF Rosselló	26	26	7	5	14	38	53	
AE Gormés	26	26	8	2	16	46	55	
AE Vilanova Barca	25	26	6	7	13	43	57	
CF Arbeca	23	26	6	5	15	44	60	
AF Les	11	26	3	2	21	26	85	
CF Granja Escarp	10	26	3	1	22	24	101	

ENTRETENIMENTS

MOTS ENCREUATS Miquel A. Navarro

Solucions a la pàgina 39

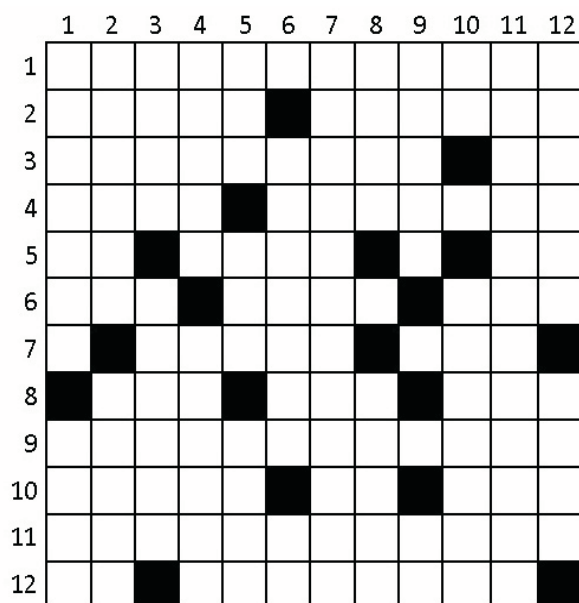
HORIZONTALS

1. Fer contraccions o convulsions. 2. Està sense fer res. Fujo, m'evadeixo. 3. Tallaries l'herba amb cert instrument. Pel matí. 4. Al revés, abaixi el cap. Al revés, mediador, jutge. 5. Nom de consonant. Marca d'aparells fotogràfics. Fa plural. Preposició. 6. Al revés, en senyala tres. Direcció, destí. Cent cinquanta una. 7. La del novell. No deixa veure. Comuna en molts horts. 8. Línia de tensió alta. Igual que el 6 primera. Nascut. 9. Poble d'Artesa de Segre. 10. Al revés, passo l'erera. Així acaba l'alcohol. Tres vocals. 11. Al revés, que no han superat la prova. 12. Consonant repetida. Marxaran, partiran al mar.

VERTICALS

1. Clàusula notarial. Suc del raïm. 2. Vigilant d'oques. Al revés, ciutat aragonesa. 3. Fibra tèxtil sintètica. Al revés, no mancat de dents. 4. L'Etna per exemple. Pot de vidre. 5. En fa us. Es separa de la palla. De la meua propietat (femení). 6. Cinquanta. Dóna refugi. Al revés, article occidental. 7. Al revés, faries el programa. 8. Proposició, afirmació (al revés). La segona. Llúpia, quist. 9. Al revés, nom d'home. Cent. Fa plurals. Ordre militar. 10. Article en forma

femenina. Consonant. Baralla, disputa. 11. Farien parelles. 12. Herba aromàtica. Parella, duo al revés.

PROBLEMA D'ESCACS

Albert Batiste

Juguen blanques i guanyen en 3 moviments.

ENIGMA

Ens sabrieu dir en quin camí d'Artesa era aquest pont del Canal d'Urgell?

Enviar solucions a:
lafemosaartesadelleida@gmail.com

Solució a l'enigma del mes passat:
Era un motlle per fer arnès de vimet o canya.

SOPA DE LLETRES

Miquel Àngel Navarro

Busqueu i trobareu els noms de 11 minerals.

B	M	S	E	N	A	G	N	A	M
I	O	A	B	T	R	E	I	H	U
R	I	R	G	O	Y	D	L	E	Z
O	K	E	F	N	O	B	R	I	A
U	P	S	A	S	E	U	S	U	K
L	O	B	R	O	M	S	O	G	E
F	E	M	A	N	A	B	I	R	C
E	T	D	B	T	H	E	F	U	L
N	G	I	O	R	I	O	L	A	O
Y	U	P	R	I	S	D	Z	I	R

SUDOKU

Lluís Gil

	2		5	9			8	
1			8		6			4
5	6			2			1	
8				5	9			
7	9		6		8	4		5
	5				4			
	3	7			2		5	8
	8						6	
		6					2	4

HO HEM LLEGIT A...

REG PROJECTES

Segre, dijous, 11 d'abril de 2019

El Canal d'Urgell tindrà 325 km de via verda i donarà electricitat dels salts als pobles

Projecte paral·lel al de modernització del canal que preveuen presentar a la UE per optar a subvencions
|| També projecta recuperar unes seixanta antigues casetes dels vigilants del regadiu

H. CULLERÉ

IMOLLERUSSA | La comunitat de regants del Canal d'Urgell impulsa un projecte ambiental paral·lel al de modernització de la zona regable que implicarà l'adequació d'uns 325 quilòmetres de via verda en paral·lel al principal, el canal auxiliar i les quatre sèquies principals.

El president dels regants, Amadeu Ros, va avançar que la via verda serà practicable tant a peu com en bicicleta, estarà enfocada a un "turisme de qualitat" i comptarà amb espais cedits pel mateix canal procedents de múltiples parcel·les de la seua propietat al llarg de les sèquies: "100 o 200 parcel·les de 2.000 o 4.000 metres quadrats de superfície" que reforçaran l'atractiu del camí.

La intenció del Canal d'Urgell és plantar al llarg de la via verda centenars d'arbres i estudiar a cada zona quin és més apropiat per evitar que les arrels facin malbé la infraestructura, "a l'estil del Canal du Midi" del sud de França.

El projecte preveu també recuperar la gestió dels divuit salts d'aigua que hi ha al llarg del canal, alguns dels quals estan actualment arrendats, i cedir almenys una part de la producció als municipis on són per cobrir part de la demanda pública d'electricitat. En aquest sentit, Ros no va descartar que els divuit salts actuals s'amplien amb "fruit o deu més" amb l'habilitació d'una turbina per a la producció hidroelèctrica en

Amadeu Ros, a les comportes del salt de Juneda.

salts que actualment no estan explotats.

A tot això s'afegeix la recuperació d'una seixantena d'antigues casetes dels vigilants del canal, vint de les quals són habitables. El Canal vol gestionar d'acord amb els ajuntaments el futur d'aquestes casetes. Els regants explicaran aquest projecte als municipis beneficiaris, al voltant de seixanta, en les properes setmanes, va incidir Amadeu Ros.

El projecte de modernització, a mitjans de juny

■ Els regants de l'Urgell i tècnics de la Generalitat treballen de manera conjunta en la redacció del projecte de modernització de la zona regable (més de 70.000 hectàrees de superfície). Un dels objectius d'aquest projecte és evitar els bombatges d'aigua per reduir al màxim el consum d'electricitat, que és un dels aspectes

que més fan encarir la factura de l'aigua per al regadiu a l'actualitat. El canal calcula que més de 51.000 hectàrees del total poden regar per gravetat.

El projecte, que estarà redactat previsiblement a mitjans del mes de juny, concretarà quina és la inversió que han d'afrontar els regants.

El Canal vol accedir a ajudes de la Unió Europea per finançar la modernització i preveure incorporar la via verda, la recuperació de salts d'aigua i la de les casetes dels vigilants del reg com a vessant social del projecte.

A més, negociarà amb els ajuntaments el desenvolupament dels treballs.

LA DADA

144

KM DE CANAL PRINCIPAL

S'hi sumen 102,6 quilòmetres de les quatre sèquies principals i 76,6 del canal auxiliar.

70.000

HECTÀREES DE REG

La zona regable del canal comprèn més de 70.000 hectàrees de cultius al pla de Lleida.

18

SALTS D'AIGUA

Són els que tenen els regants al llarg del canal i part de la producció dels quals cediran.

Segre, diumenge 17 de març de 2019

Artesa de Lleida. Ciutadans d'Artesa de Lleida van anar a la protesta a Madrid acompanyats d'un pot de Fairy, amb referència a les paraules d'Enric Millo.

Galeria d'imatges

SEGRE *plus*

Vegeu la galeria al mòbil amb el codi.

TELÈFONS I HORARIS D'INTERÈS

Ajuntament973 16 71 62
 Assistent social: dimecres alterns.....973 16 71 62
 Correus: dilluns a divendres, 8-10 h, dissabte 8-9h
 Farmàcia.....973 16 72 04
 Veterinari de la Protectora Local:
 Emma Solé.....618909512

Clínica Ica Natura (Pardinyes):.....973228222
 Clínica Riu Ebre (Cap Pont):.....973216549
 Metge.....973167291
 Metge urgències: Dies feiners: 15 h – 8 h i els festius
 tot el dia .973 14 20 29 / 973 14 20 33
 Museu: 973 16 71 62 (Ajuntament, hores convingudes)

SOLUCIONS ALS ENTRETENIMENTS

MOTS ENCREUATS

HORIZONTALS

1. CONVULSIONAR. 2. OCIOS. ESCAPO. 3. DALLARIES.
 AM. 4. COTI. ARBITRE. 5. CE. AGFA. S. EN. 6. TRI. RUMB.
 CLI. 7. L. AMAGA. COL. 8. LTA. TRI. NAT. 9.
 MONTMAGASTRE. 10. ERERO. OL. EIU. 11.
 DESAPROVADES. 12. TT. SALPARAN.

VERTICALS

1. CODICIL. MOST. 2. OCATER. TEROL. 3. NILO. DENTAT.
 4. VOLCA. MATRAS. 5. USA. GRA. MEVA. 6. L. REFUGIA.
 LO. 7. PROGRAMARIES. 8. TESI. B. TALPA. 9. SISCO. C.
 S. AR. 10. NA. B. CONTESA. 11. APARALLARIEN. 12.
 ROMANI. DUET.

SUDOKU

3	2	4	5	9	1	7	8	6
1	7	9	8	3	6	5	2	4
5	6	8	4	2	7	3	1	9
8	4	3	2	5	9	1	6	7
7	9	2	6	1	8	4	3	5
6	5	1	3	7	4	8	9	2
4	3	7	1	6	2	9	5	8
2	8	5	9	4	3	6	7	1
9	1	6	7	8	5	2	4	3

ESCACS

1. D_{xg8+}, R_{xg8}
2. T_{h8+}, R_{xh8}
3. A_{f7++}

SOPA DE LLETRES

MAGNESI, POTASI, MANGANÈS, SOFRE, SODI, IODE, FÒSFOR, FLUOR, CLOR, BROM i BOR

INCÒGNITA

Algú ens podria dir a quina obra correspon la imatge i l'any?

Incògnita de la revista anterior: Sembla que correspon a una representació d'*Els pastorets*.

Podeu enviar les soució a:
lafemosaartesadelleida@gmail.com

FE D'ERRATES

A l'anterior revista, hi havia un error en el nombre de nens i nenes que van néixer l'any passat. Són dos nens i cinc nenes, i no un i sis com va sortir publicat.

SORTIDA A LA NEU DELS SUPERBÉ

NETEJA DEL DIPÒSIT

ACABADES LES OBRES DE LA 1ª FASE DEL MUSEU DE LA JOGUINA

DIUMENGE DE RAMS

IMATGES D'ACTUALITAT

CONFERÈNCIA DE CANAL VIU

RECITAL POÈTIC DE M. A. CORNADÓ I M. ESQUERDA

PRESENTACIÓ DEL LLIBRE SOBRE ELS FONS MUSICAL DE MOSSÈN I. IGLESIAS A ALBATÀREC

PARTICIPANTS A LA MANI DEL 5A A MADRID